

LITOSTROJ

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TITOVIH ZAVODOV LITOSTROJ

ČASOPIS »LITOSTROJ«
IZHAJA MESEČNO
UREJA GA UREDNIŠKI
ODBOR * ODGOVORNI
UREDNIK PETER LIKAR
TEL. UREDNIŠTVA 39-011
DO 39-019, INTERNO 343
IN 458 * CENA POSAMEZ-
NI ŠTEVILKI V PRODAJI
10 DINARJEV

LETO I.

LJUBLJANA, JANUARJA 1960

ŠTEVILKA 1

Novemu glasilu na pot

Po nekaj letih presledka želimo izpolniti praznino, ki je nastala s prenehanjem izhajanja našega prvega tovarniškega časopisa »Turbina«, z novim časopisom, ki smo mu dali širši naslov »LITOSTROJ«.

S tem spremenjenim naslovom ne poudarjamo le premika v naši proizvodnji, ki se začena prav z letošnjim letom v širšem obsegu z izpolnjevanjem novih proizvodnih načrtov, temveč še posebej povezanost vsega našega delovnega kolektiva s tem našim imenom.

Eden izmed glavnih namenov našega glasila bo nadaljnje utrjevanje in poglobljanje te povezanosti med nami in tovarno. Litostroj se v tehničnem pogledu opira na dolgo, več kot stoletno tradicijo. Naša želja je, da bi si ustvaril tudi svojo bogato duhovno tradicijo, tradicijo tesne povezanosti med delavci in podjetjem, a tudi povezanosti med družinami naših delavcev in našo tovarno.

Če bomo ob podpori vsega kolektiva prispevali z našim glasilom vsaj skromen delež k temu, bomo z zadovoljstvom opravljali svojo glavno nalogo. Prizadevali si bomo prilagajati njej tudi vsebino našega časopisa, ki naj bo pisan za vse in vsakogar, da bi ga prav vsi radi prebirali. Zavedamo se seve, da bo vsem in vsakomur zelo težko ustreči, toda na naših straneh bo odprt prostor vsem, ki bodo želeli prispevati svoj delež za izboljšanje vsebine. Še posebej bomo veselili sleherne konstruktivne kritike, pa naj se tiče tovarne in njenega poslovanja, ljudi v njej ali našega časopisa. Zares je bil že čas, da smo si z našim časopisom, ki prihaja prvič po dolgem spet med nas, znova postavili predse ogledalo, ki naj nam kaže naš pravi obraz.

Razen »Litostroja« bomo še nadalje izdajali tudi našo strokovno prilogo pri »Strojniškem vestniku«. Naš namen pa je, da od časa do časa priložimo posebno prilogo, posvečeno temu ali onemu vprašanju, tudi našemu časopisu, ki naj ne bo vez samo med nami in tovarno, temveč tudi med podjetjem in širšo javnostjo, med podjetjem in drugimi delovnimi kolektivi v naši socialistični domovini, hkrati pa še vez med našo socialistično skupnostjo in nami.

Naš uspeh bo vsak posamezen član, ki ga bomo lahko ustavili v vence teh verig povezanosti med nami in tovarno in med tovarno in vso našo skupnostjo. Želimo, da bi bilo teh členov kar največ in da bi k njihovem kovanju prispeval prav vsak član našega kolektiva. Zato stopamo na to pot z željo in v prepričanju, da nam boste vsi pomagali.

Uredništvo

Kaj pričakujemo od »LITOSTROJA«

FRAN ČERNIVEC,
predsednik Delavskega sveta

Tovarniško glasilo naj bi nas v prvi vrsti obveščalo o proizvodnih uspehih, hkrati pa delovni kolektiv usmerjalo in vzpodbujalo k večji delovni storilnosti. Časopis naj bi nas vzgajal in nam poljudno posredoval dosežke sodobne tehnike, zlasti s tistih področij, ki so najbližja našim proizvodnim načrtom. Menim, da je prav, če list pošiljamo tudi našim odjemalcem in poslovnim prijateljem, saj moramo misliti tudi na ekonomsko propagando, ki bo važna zlasti odslej, ko prehajamo na maloserijsko proizvodnjo.

Posebno skrb bo treba posvetiti vzgoji kadrov. Razen obvestil o raznih strokovnih seminarjih bomo lahko objavljali tudi tiskane časopisne seminarje.

Pozabiti ne bi smeli še kopice drugih vprašanj, o katerih naj pišejo drugi odgovorni tovariši. Uredništvo ima prav, ko nas vabi, da mu vsi pomagamo — ne le z nasveti, temveč tudi s peresom.

FRANC POTEKO,
predsednik upravnega odbora
Titovih zavodov Litostroj

Ob izidu prve številke tovarniškega časopisa želim v imenu upravnega odbora in v svojem imenu, da glasilo v celoti uspe. Le v tem primeru bi bile uresničene želje in cilji upravnega odbora, ki je že dolgo časa želel organizirati in ustanoviti lastno tovarniško glasilo.

Oblika in vsebina novega časopisa ne smeta biti kopija neuspelega nekdanjega tovarniškega lista »Turbina«, ki je objavljala izrazito strokovne članke, temveč naj

poleg le-teh zajema vso problematiko dela in življenja v tovarni, delno pa tudi izven nje.

Novi časopis naj bo torej uspešen posrednik pri zbliževanju ljudi pri delu in življenju v tovarni ter izven nje in naj v čim večji meri prispeva k ustvarjanju zavesti pripadnosti k tovarni in povezanosti s poklicem, kar je velikega pomena pri delu posameznih tovarne. Za nas je to še toliko važnejše, ker je šele pred dvanajstimi leti steklo prvo železo v prvem dograjenem obratu naše tovarne.

JOŽE DIMNIK,
sekretar TK ZK Slovenije

Čeprav ima Litostroj ogromne proizvodne naloge, moramo priznati, da člani našega kolektiva o njih niso dovolj dobro in hitro informirani. Pričakujemo, da bo

naše glasilo to vrzel v veliki meri zamašilo in nas sproti obveščalo o vseh perečih težavah tovarne, o planih za prihodnost in o njihovih uresničitvah.

V družbenopolitičnem življenju kolektiva delujejo vse množične organizacije: Zveza komunistov, Ljudska mladina Slovenije, Sindikat in Zveza žena, ki bodo na straneh našega časopisa lahko pomagale izvajati potrebne politične in druge akcije. Seveda pa bo tudi njihovo delo postavljeno pred javno tribuno, ki bo lahko o njih in o njihovem delu povedala pohvalno, pa tudi kritično besedo.

Časopis naj bi bil, zlasti pri delu in razvoju naše mladinske organizacije, močan agitator za krepitev njenih vrst. Glasilo naj bi našo mladino, pa tudi vse ostale vzgajalo in gradilo v zavestne člane naše skupnosti.

Mislim, da je prav, če rečem, da bo naš novi časopis predstavljal dobro protiutež različnim govoricam in »informacijam« o delu podjetja, ki se zaradi nepra-

vilne obveščenosti od časa do časa širijo med kolektivom samim, pa tudi izven njega.

»Litostroj« naj bi povezal našo tovarno s celotno družbo, dokajšnjo skrb pa bo moral posvetiti tudi temu, da bodo vsi člani našega kolektiva dobili občutek trdne medsebojne povezanosti.

Prva številka našega novega glasila izhaja v času, ko zaključujemo naloge, za katere smo se obvezali za leto 1959, in ko si jih postavljamo za prihodnje leto. Pri izvrševanju vseh teh nalog želim celotnemu kolektivu mnogo uspehov, sreče, zadovoljstva in medsebojnega razumevanja v novem letu 1960.

INŽ. BOŽIDAR GUŠTIN
dosedanji generalni direktor

Vsako podjetje razvija svoje tradicije, delovne navade in morada tudi svoj ugled.

Utrjevanje navedenih elementov na eni strani in učinek dela vsakega posameznika na drugi bosta prav gotovo uspešnejša, če (Nadaljevanje na 2. strani)

INŽ. MARIO JEŽ, TEHNIČNI DIREKTOR

Proizvodni plan za leto 1960

Po obsežnih pripravah, ki so se začele že v juliju 1959, in po vsestranski obravnavi v kolektivu in pred samoupravnimi organi je delavski svet podjetja na svoji 20. redni seji dne 6. novembra 1959 soglasno potrdil plan proizvodnje za 1960. leto in osnutek plana proizvodnje za 1961. leto, in to kakor sledi:

rjske proizvodnje, ki je do nedavnega bila količinsko še izpod 10 % celotne skupne proizvodnje, bo v letu 1960 narasla na 31 %, a v letu 1961 celo na 41 %.

Iz vsega gornjega je mogoče ugotoviti, da ne gre pri novem proizvodnem načrtu za preusmeritev proizvodnje od dosedanjih področij, ki zajemajo vodne tur-

strojev pa bo uvedena maloserijska proizvodnja hidravličnih stiskalnic za plastične mase, odpadke in tiskanje, viličarjev, prevoznih žerjavov, nakladalcev in podobnih izdelkov. Tudi proizvodnja Dieslovih motorjev za ribištvo in brodarstvo bo odslej vsebno večja in prav tako maloserijska.

Zap. št.	Proizvodna skupina	Enota mere	Ocena proizvodnje za 1959 l.		Plan proizvodnje za 1960 l.		Osnutek plana proizvodnje za 1961 l.	
			blagovna	skupna	blagovna	skupna	blagovna	skupna
1	2	3	4	5	6	7	8	9
POLIZDELKI								
1	Surovo železo — sivo	t	823	1500	600	1100	600	1200
2	Ulitki iz jeklene litine	t	1340	2733	1245	2700	1500	3000
3	Ulitki iz sive litine	t	1207	2600	174	2750	425	3000
4	Ulitki iz barvnih kovin	t	1	114	4	125	5	125
5	Odkovki — prosto kovani	t	—	—	—	35	—	45
6	Odkovki — kovani v kalupu	t	—	—	—	25	—	35
7	Jeklene konstrukcije	t	—	1600	—	1800	—	2000
IZDELKI								
8	Fazonski deli	t	—	—	500	500	500	500
9	Obdelovalni stroji	t	—	—	53	53	—	—
10	Ostalo — neomenjeni stroji	t	1703	1703	3046	3046	3689	3689
11	Gradbeniški stroji	t	522	522	175	175	175	175
12	Deli strojev in naprav	t	918	918	970	970	970	970
13	Črpalke	t	603	603	1200	1200	1500	1500
14	Vodne turbine	t	2760	2760	2500	2500	2500	2500
15	Motorji z notr. zgorevanjem	t	81	81	259	259	414	414
16	Rezilno orodje	t	—	147	—	37	—	37
17	Ostalo orodje	t	—	147	—	15	—	15
18	Armature	t	416	416	250	250	250	250
OSTALO								
19	Zunanja montaža	Nh 000	32	32	60	60	60	60
20	Storitve drugim	Nh 000	40	40	30	30	30	30
21	Investicijsko vzdrževanje	Nh 000	162	162	140	140	140	140
22	Kisik	t	512	669	500	600	525	650
23	Zaboji in embalaža	m ³	519	519	475	475	500	500
24	Tiskovine in obrazi	t	—	10	—	10	—	10
25	Projektiranje in konstruiranje	Nh 000	—	190	—	250	—	275
26	Modeli za ulitke	Nh 000	—	108	30	90	30	100
Skupno			t	10886	16386	11476	18150	13053
			Nh 000	234	532	260	570	260
			m ³	519	519	475	475	500

Potrjeni plan proizvodnje za 1960. leto in osnutek plana za 1961. leto pomenita napredek v dosedanjem poslovanju podjetja. Glavne značilnosti novih planov so tele:

1. močno povečanje proizvodov,
2. sprememba strukture proizvodnje glede na način proizvodnje,
3. sprememba programa proizvodniškega zgrajenih kapacitet, vodnje glede na izdelke,
4. znatno izboljšanje stopnje

V primerjavi s preteklimi leti bo posledica novega plana tudi večji finančni uspeh v bodoče. Pri tem ne smemo pozabiti, da se v preteklih letih ni nič investiralo v osnovna sredstva — razen prostega dela amortizacijskega sklada, ki je bil porabljen za nadomestitev najbolj izrabljenih strojev in odplačilo anuitet za posojila, ki so nam bila potrebna za kritje investicij, začeti s krediti splošnega investicijskega sklada, kateri so bili med gradnjo ukinjeni.

Povečanje količin proizvodov lahko zasledujemo že skozi vsa pretekla leta. Razvidno je iz tele razpredelnice:

Leto	Blagovna proizvodnja v %	Skupna proizvodnja v %
1956	100	100
1957	112	120
1958	121	132
1959*	174	157
1960**	184	174
1961***	208	193

OPOMBA:

* = ocena, ** = plan, *** = osn. plana

To povečanje blagovne in skupne proizvodnje ne gre toliko pripisovati povečanju količin individualno izdelanih proizvodov, kolikor povečanju količin maloserijsko izdelanih proizvodov, ki so vključeni v proizvodne skupine: ostali neomenjeni stroji, črpalke in motorji z notranjim izgorevanjem. Udeležba malose-

bine in drugo opremo za hidroenergetsko postrojenja, črpalke in črpalna postrojenja ter opremo za industrijo (slednja je v planu prikazana pod »ostali neomenjeni stroji«) in pri katerih je bil mogoč individualen način proizvodnje, na druga področja, pri čemer naj bi prejšnja opustili, temveč le za smiselno razširitev z novimi izdelki, ki bi se izdelovali v manjših ali večjih serijah na že znanih področjih.

Prevozno dvigalo zmogljivosti 4,3 tone, ki ga vidite na sliki, je eden izmed novih industrijskih proizvodov našega podjetja, za katerega je mnogo zanimanja.

To nam je bilo omogočeno predvsem zaradi vse večjega razmaha v industriji, kmetijstvu in ladjedelnstvu, kar daje strojogradnji možnost specializacije na določene področja in nastopanja na domačem trgu, a po ugotovitvi ustreznih kvalitete tudi možnost nastopanja na tujih trgih.

Tako se bodo odslej manjše črpalke izdelovale v serijah na zalogo in ne več posamično za kupca, vtem ko bo program proizvodnje strojev za izdelavo zidakov izpopolnjen z nekaterimi dopolnilnimi stroji, ki bodo prve tehnološko dopolnjevali v zaključene enote in se bodo prav tako izdelovali v manjših serijah. Na področju ostalih neomenjenih

Zaradi povečanih količin proizvodov in uvedbe maloserijskega načina proizvodnje ter proizvodnje izdelkov z višjo stopnjo obdelave lahko pričakujemo izboljšanje v izkoristevanju vgrajenih kapacitet na splošno, zlasti pa na obdelovalnih strojih. To nam dovolj jasno prikazuje tale razpredelnica:

Leto	Izkoriščenost proizvodnih obdelovalnih strojev v eni izmeni (v %)
1957	90
1958	100
1959*	—
1960**	150

OPOMBA:

* = ocena, ** = plan

Velja poudariti, da gre pripisati povečanje stopnje izkoriščenosti obdelovalnih strojev predvsem narasli zasedbi na onih obdelovalnih strojih, ki so bili doslej zasedeni pod eno izmeno, zaradi česar so se občasno pojavljale težave, ki so se odstranjevale z iskanjem dopolnilnih uslužnih del na kratek rok.

Izpolnitev plana proizvodnje za leto 1960 nalaga vsem članom kolektiva nove naloge. Decentralizacija nekaterih poslov in s tem povečana samostojnost posameznih delovnih mest, poenostavitev poslovanja in povečana poslovnost, izkoriščanje obstoječih rezerv v kadrih in sredstvih, vsestransko zavzemanje za izpolnitev plana in želja, da bi svoj namen dosegli, bodo omogočili, da bomo premostili vse težave, ki nas čakajo na tej novi poti. Z izpolnitvijo vseh postavljenih nalog pa bomo uveljavili ime našega podjetja doma in na tujem.

TUDI OD VAS

PRIČAKUJEMO DOPISOVI!

Korak naprej

Ko pišem o »koraku naprej«, imam v mislih važnost našega proizvodnega in finančnega plana za leto 1960 in perspektivnega plana za leto 1961.

V pretekli praksi smo često hodili za črno nitjo — to je nepoznavanjem svojih moči. Z naglico smo sestavljali letni proizvodni plan, največkrat v pričetku leta, tako da je bil le-ta več ali manj prilagojen trenutnim proizvodnim in prodajnim potrebam. Treba je priznati, da ga ni-

FRANC ČERNIVEC

smo nikoli sestavljali z nekim določenim perspektivnim proizvodnim načrtom. Taka politika je podjetje pripeljala včasih do določene stagnacije, zaradi česar so člani kolektiva marsikdaj postajali ravnodušni. Morda smo včasih prav iz tega razloga izgubljali kvaliteto delovno silo.

Kljub tem pomanjkljivostim pa se je naša proizvodnja neprestano večala. Da podkrepim svojo trditev, naj navedem nekaj števil iz perspektivnih planov preteklih let: leta 1956 je znašala skupna proizvodnja 10.443 ton, leto dni pozneje se je dvignila že na 12.500, leta 1958 je znašala 13.680, lani je bilo planiranih 14.321, letos pa naj bi po novem proizvodnem načrtu proizvedli že 18.150 ton. Če vzamemo za bazo indeks 100 za leto 1956, se bo ta do konca prihodnjega leta povečal na 174.

Mislím, da je bistvo letošnjega napredka v tem, da je tovarniško tehnično vodstvo na pobudo samoupravnih organov v tem letu temeljito razmislilo, kaj bi moralo ukreniti, da bi se izvili iz dosedanjih neljubih proizvodnih zagat. V ta namen so morali dobro proučiti strojne zmogljivosti,

naprave, delovno silo, tarifno politiko in podobno. Šele potem po vsem tem so začeli izdelovati osnutek plana, ki ga je temeljito obdelal strokovni kolegij, nato upravni odbor in obratni odbori

Tudi viličarje raznih zmogljivosti bomo odslej izdelovali v maloserijski proizvodnji.

delavskega sveta, nakar je o njem z vsemi pripombami razpravljali in ga potrdil delavski svet.

Korak naprej stopamo tudi zaradi tega, ker smo se lotili maloserijske proizvodnje, ki postavlja pred nas sicer vse polno novih nalog, a ki nam bo hkrati zagotovila hitrejše kroženje našega denarja.

Seveda bomo naše načrte lahko izpolnili le pod pogojem, da bo vsak član našega kolektiva na svojem delovnem mestu vestno in dosledno izpolnjeval svoje naloge.

Prepričan sem, da ne bo v naši tovarni nikogar, ki ne bi z vsemi močmi prijel za delo in tako vsak po svoje pomagal, da bomo zares stopili — korak naprej.

Kaj pričakujemo od »Litostroja«

(Nadaljevanje s 1. strani)

so znani cilji in dosežki podjetja. Seznanjanje z dejavnostjo podjetja olajša članom kolektiva spoznavanje problemov, tolmačenje politike proizvodnje, prenašanje instrukcij, koordinacijo raznih dejavnosti in racionalizacijo dela.

Revja »Turbina«, ki je izhajala pred nekaj leti, ni izpolnila teh pričakovanj. Morda ni ustrezala predvsem zaradi tega, ker je ubrala preveč strokovno pot, v čemer je našla nadomestilo v naših »Poročilih« kot prilogi »Strojniškega vestnika«.

Od našega novega glasila, za čigar izhajanje se je upravni odbor zavzel že skoraj pred letom dni, pričakujemo, da se bo izognilo pomanjkljivostim »Turbin«, izpopolnilo pa še z novimi prednostmi, saj ima s svojim pravilnikom trdno začrtano pot, ki ustreza novim potrebam vsega kolektiva. Njegovo glavno poslanstvo je prav v povezovanju članov kolektiva in njihovih družin, pa tudi širšega litostrojskega terena s tovarno, kajti samo tako si bo Litostroj postopno ustvarjal svojo tradicijo, svoje posebno okolje, iz katerega bo vedno znova dobival novih moči za svojo rast.

Da bi ta namen dosegli, si bodo morali vsi sodelavci prizadevati, da bi kar najbolj ustrezno oblikovali vsebino lista, ki mora biti hkrati resna, pestra, zanimiva in privlačna. V nekaj mesecih bi lahko brali na straneh »Litostroja« prav o vseh problemih tovarne, o njenih posameznih obratih in oddelkih; vsaka številka posebej pa naj bi razumljivo tolmačila razvoj in politiko podjetja, kar naj bi se odražalo kot rdeča nit iz vse vsebine.

Področja, o katerih bo moral pisati »Litostroj«, so obsežna. Zato ni skrb, da bi se moral list — zaradi pomanjkanja gradiva — ožiti. Nasprotno, menim, da se bo prej občutila potreba po povečanju njegovega obsega, zlasti s primernimi prilogami, ki jih bo terjala obravnava perečih problematike. List naj ustreže zahtevam razvoja podjetja in čim širšemu krogu bralcev. Taka naloga

ni lahka in zahteva sodelovanje celotnega kolektiva. Ni pa nobene dvoma, da se bo naš list — ob podpori članov kolektiva — uveljavil in doprinesel k nadaljnjemu razvoju podjetja.

VLADO BESEDNJAK
bronolivarna

Mišljenja sem, naj bi naše novo glasilo objavljalo mesečne preglede proizvodnega plana in njegovo realizacijo, v zvezi s tem pa seveda tudi naše naloge. Ne bi bilo napačno, če bi obravnavali problematiko posameznih obratov, saj zdaj komaj vemo, kaj se dogaja na sosednjih delovnih mestih. Večji del članov kolektiva bi zanimalo tudi notranje in zunanje poslovanje podjetja.

Mladim — in seveda prav tako starim — novatorjem in racionalizatorjem bi bilo treba izreči v našem glasilu pohvale in njihove izboljšave prikazati vsem članom kolektiva.

Kar se nas mladine in naše organizacije tiče, bi nas bilo potrebno vzpodbujati k delu in, če se bi pokazala potreba, tudi grajati.

Časopis bi moral objavljati tudi šale in karikature za razvedrilo. Te naj bi bile izdelane tako, da bi neprisiljeno in neboleče kritizirale naše napake.

IVAN ŽNIDARŠIČ,
montaža

Naše novo glasilo naj bi nam svetovalo, kako naj bolje in hitreje delamo. Posredovalo naj bi nam izume in izboljšave domačih novatorjev in racionalizatorjev. V ta namen bi seveda morali uporabiti tudi tovrstno gradivo tujih izumiteljev. Mislím, da bi objavljane takih člankov precej pripomoglo k izboljšanju našega dela.

Ko sem obiskal pred časom nekatere naše tovarne, sem opazil, da je športno in sploh mladinsko udejstvovanje drugje bolj razvito kakor pri nas. S pametno propagando bi moral naš časopis vzpodbuditi mladino k večji športni dejavnosti in tako preprečiti, da bi odhajala v zunanje športne organizacije.

Ob vstopu v novo leto

Organi samoupravljanja v letu 1959

Spet je minilo leto, še eno leto požrtvovalnega dela članov našega kolektiva in delovnih ljudi vse naše socialistične Jugoslavije. Lahko rečemo, da smo v boju za boljše sedanost ter srečnejšo in lepšo prihodnost dosegli v preteklem letu lepe uspehe.

Rezultati, ki smo jih nabrali v prejšnjem letu, nam odpirajo realne možnosti za še hitrejši vzpon našega in vsega jugoslovanskega gospodarstva.

V želji, da bi ob koncu leta 1960 zabeležili še lepše uspehe kot doslej, žele članom našega kolektiva in njihovim družinam —

SREČNO IN ZADOVOLJNO NOVO LETO 1960!

Zveza komunistov, Delavski svet, Upravni odbor, Ljudska mladina Slovenije in Sindikalna organizacija. Tem čestitkam se še posebej pridružuje Uprava našega podjetja.

HTZ vso skrb

Če vesten bralec podrobneje pregleda podatke o upoštevanju ali neupoštevanju higiensko-tehničnih ukrepov v naši tovarni, lahko opazi vrsto problemov in težav, s katerimi se bori tovarna.

Neupoštevanje predpisov HTZ ima seveda svoje vzroke, pa tudi svoje težke posledice. Ne samo, da so posledice povezane z osebnimi neprijetnostmi in bolečinami; če jih izrazimo v denarju, pomenijo ogromno škodo tudi za družbo.

V Litostroju je bilo do konca septembra lanskega leta 533 nesreč pri delu. Od teh je bilo 528 lažjih in lahkih in le 5 težkih. Čeprav je to število na pogled visoko (po tem podatku se vsak peti član našega kolektiva ponesreči enkrat letno), zadeva vendarle ni tako tragična. Pri nas namreč vodimo izredno natančno kontrolo vseh poškodb in seveda vse — ne glede na njih težino — tudi zabeležimo.

V prvih devetih mesecih letošnjega leta je bilo od skupnih 528 lažjih poškodb — 180 poškodb na prstih roke, 140 na nogi, 71 na očeh. Vse ostale nesreče so prizadele druge dele telesa.

Zaradi obratnih nezgod smo imeli 6036 bolniških dni. Na eno nesrečo (hkrati z onimi, ki so se pripetile med prihodom v službo in iz nje), je odpadlo povprečno 13,2 bolniških dni. Število nesreč na en milijon delovnih ur znaša 1242.

Vzroke nesreč moramo iskati največkrat v prevelikem gibanju delovne sile, mladosti precejšnjega dela zaposlenih in raznih subjektivnih okoliščinah.

Lani je prišlo v naše podjetje 487, odšlo pa 433 delavcev in uslužbencev. Skoraj 500 novih

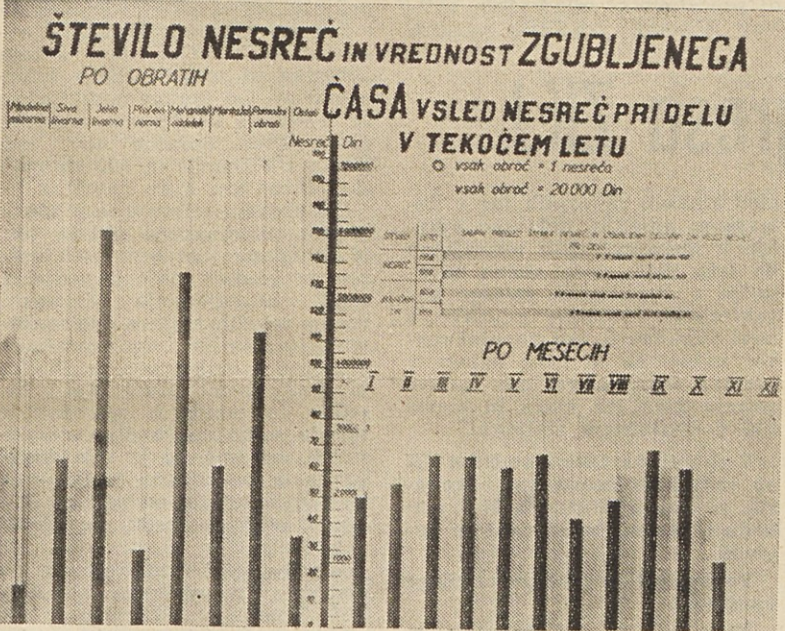

delavcev (med njimi je bilo tudi nekaj uslužbencev) z dežele ali iz manjših tovarn se je moralo začeti privajati na povsem nove delovne pogoje velike tovarne. Zanimivo je povedati, da je največje gibanje delovne sile v jeklovilarni in čistilnici in, da je prav v teh dveh obratih tudi največ obratnih nezgod.

Drugi razlog, ki vpliva na večje število nesreč, je mladostna neizkušenost. Pri nas (kakor verjetno tudi drugod) smo statistično ugotovili, da se z večjim številom let zaposlitve odstotek nesreč v tovarni manjša. Na 100 zaposlenih odpade do 18. leta sta-

rosti 84 %, do 20. leta 32 %, do 25. leta starosti 34 %, do 45. leta 14 %, nad 55. letom starosti pa samo 5,1 % ponesrečencev. Od 100 zaposlenih delavcev se je ponesrečilo povprečno 19,8 ljudi.

Pri obratnih nesrečah pa je nadvse pomemben tudi tako imenovani »subjektivni faktor«. Preprosteje povedano bi se temu reklo, da za nekatere obratne nesreče leži krivda v zanemarjanju varnostnih predpisov, nediscipliniranosti, pretirani naglici, trenutni delavčevi nepazljivosti itd.

POSVET ČLANOV DRUŠTVA VARNOSTNIH INŽENIRJEV IN TEHNIKOV

Meseca novembra je bil v mali kino dvorani Industrijske šole strokovni posvet članov Društva varnostnih inženirjev in tehnikov LR Slovenije, ki se ga je udeležilo okrog 100 ljudi.

S posebnim poudarkom na varnosti pri transportu so pri organizaciji posveta sodelovali Okrajni zavod za socialno zavarovanje, Zavod za organizacijo dela in varnosti pri Sekretariatu za delo LRS, Inšpektorat za delo OLO Ljubljana in seveda naše podjetje.

V strokovnem posvetu in živahni razpravi so obravnavali vzroke nezgod v tovarni in na delovišču, osnovna načela organizacije sodobnega transporta in varnosti ter varnosti pri vertikalnih in horizontalnih transportih.

Za nazornejšo predstavbo teh problemov so udeležencem posvetovanja vrteli ustrezne filme, v tovarni sami so za ogled pa tudi sicer, uredili organizacijo notranjega transporta po vseh sodobnih načelih.

Delavski svet našega podjetja je imel v času od 1. januarja do konca novembra 1959 deset rednih in šest izrednih sej.

Funkcije predsednika delavskega sveta je bil med letom razrešen tovariš Peterka, ki je prevzel novo delo na delovnem mestu izven podjetja. Za novega predsednika je bil izvoljen tovariš Franc Černivec.

Delavski svet je v prvih treh trimesečjih potrdil: tarifni pravilnik s pravilnikom o premijah in normah, pravilnik o nagrajevanju osebja v delavski restavraciji, pravilnik o štipendijah, dopnila in navodila za izvajanje pravilnika o delovnih razmerjih, pravilnik o disciplinski in materialni odgovornosti in pravilnik o HTZ. Potrdil je nadalje sklenitev pogodbe med matičnim podjetjem in poslovno enoto Oddelka za pregled, nadzor in predajo opreme.

Obravnaval in potrdil je zaključni račun podjetja za l. 1958, razdelitev čistega dohodka, zaključni račun DR, Kina Litostroj, Industrijske šole in Doma učenčev IS.

Dalje je delavski svet potrdil poročila, ki so jih podali predsedniki komisij delavskega sveta in upravnega odbora in se podrobneje pomudil pri obravnavi in potrditvi poročila predsednika upravnega odbora, ki se je na-

našalo na ugotovitve upravnega odbora pri njegovih razpravah na področju proizvodne, prodajne, finančne, tarifne, kadrovske in stanovanjske problematike, delovne discipline itd.

Na predlog upravnega odbora oziroma komisije za skrb za delavca je delavski svet razpravljal in sklepal o ureditvi počitniških domov in letovanja članov delovnega kolektiva, pri čemer je potrdil tudi pravila o organizaciji in poslovanju počitniških domov.

Delavski svet je razpravljal o sedanjih in perspektivnih novih gradnjah, sklepal o najetjih posojil za nabavo strojne opreme, o odpisih neizterljivih terjatev, o odpisih, izločitvah in odprodaji osnovnih sredstev; dalje je sklepal o prejetih pritožbah in ostalih zadevah in predlogih, pomembnih za gospodarjenje v podjetju, za katerih reševanje je pristojen po veljavnem poslovniku organov delavskega samoupravljanja.

Med najpomembnejše seje delavskega sveta v preteklem letu sodi vsekakor njegova 20. redna seja z dne 6. novembra 1959, na

kateri je obravnaval in potrdil proizvodni in finančni načrt za leto 1960 in osnutek proizvodnega načrta za leto 1961. Ti načrti pomenijo nekakšno prelomnico v dosedanjem poslovanju podjetja in poročamo o njih posebej.

V istem obdobju je imel upravni odbor 27 rednih, 6 izrednih in 3 skupne seje članov upravnega odbora s člani kolegija. Eni od teh skupnih sej so prisostvovali tudi zastopniki občine Ljubljana-Siška. Po volitvah in razrešitvi starega upravnega odbora je bil dne 6. maja 1959 konstituiran novi upravni odbor, čigar predsednik je še dalje ostal tov. Poteko.

Razen prej naštetih podrobnih proučitev predlogov za delavski svet je upravni odbor razpravljal še o stroških, cenah in obračunih proizvodnje, analiziral finančno poslovanje, razpravljal o kadrovski problematiki in izvedel razne razrešitve in imenovanja.

Sklepi DS v novembru

Delavski svet je imel v novembru še dve izredni in eno redno sejo. Na 9. izredni seji 16. novembra 1959 je sprejel odpoved službenega razmerja, ki jo je dal generalni direktor podjetja tovariš inž. Božidar Guštin zaradi imenovanja za pomočnika sekretarja v Sekretariatu izvršnega sveta za industrijo in obrt LRS. Nadalje je potrdil plan za koriščenje prostega dela amortizacijskih sredstev za leti 1959 in 1960 z dodatnim predlogom, da tehnična služba prouči možnost še nekaterih dodatnih nabav strojev. Sprejet je bil tudi okvirni rokovnik za izdelavo elaborata o rekonstrukciji sive livarne. V zvezi z realizacijo proizvodnega načrta za leto 1960 mora tehnična služba proučiti stanje, sposobnost in zasedenost razpoložljivih proizva-

Na predlog komisije za štipendije je potrdil podelitev štipendij za šolsko leto 1959/60 in odobril izvajanje potrjenega pravilnika o normah v IBM.

Dalje je upravni odbor sklepal o predlogih, ki so jih podajale posamezne komisije upravnega odbora in delavskega sveta za rešitev raznih tekočih zadev. Od časa do časa je pregledoval tudi izvajanje svojih sklepov. Pri analizi dela je moral upravni odbor ugotoviti, da je treba sedanje poslovanje še izboljšati in sprejeti take ukrepe, ki bodo lahko pripomogli k boljšim rezultatom. Zato je med drugim ukrenil, da se izvedejo vse potrebne priprave za prehod obračunov na ekonomske enote. Tudi na ostalih področjih poslovanja podjetja je upravni odbor razpravljal o vseh perečih vprašanjih in dal smernice za še večje izpopolnitve sedanjega poslovanja v podjetju.

jalnih sredstev v tovarni, da bi jih mobilizirala in tako povečala kapacitete obdelovalnih strojev v proizvodnih obratih.

Na 21. redni seji 20. novembra 1959 pa je delavski svet potrdil poslovno poročilo k periodičnemu obračunu za III. trimesečje 1959. Odobril je najetje posojila za obratna sredstva v višini 890 milijonov dinarjev pri Narodni banki v Ljubljani (rok odplačila 20 let s 6,5 % obrestno mero) in najetje posojila pri Komunalni banki v Ljubljani iz družbenih investicijskih skladov kot obvezne participacije OLO in ObLo v predpisani višini (rok odplačila 5 let s 6,5 % obrestno mero). Na isti seji je delavski svet odobril izhajanje tovarniškega časopisa »Litostroj« in potrdil 14-članski uredniški odbor časopisa.

Prosvetni delavci na seji DS

Ravnateljstvo osemletke »Zvonimira Runka« je na eni izmed svojih sej že lani sprejel sklep, da bi njihovi profesorji in učitelji sodelovali kot opazovalci na seji delavskega sveta v kaki izmed bližnjih tovarn v občini Šiška.

Dne 6. novembra je bila v Litostroju pomembna seja delavskega sveta, ki pomeni v zgodovini te tovarne nekakšno prelomnico zaradi novih proizvodnih načrtov, ki so bili sprejeti. Nanjo so bili povabljeni tudi prosvetni delavci osemletke »Zvonimira Runka« in so se vabilu odzvali v polnem številu.

V razgovoru z ravnateljem osemletke Jankom Regvatom in predsednikom delavskega sveta Francem Černivcem smo izvedeli, da je bila ta pobuda obojestransko koristna.

Prosvetni delavci so v glavnem spoznali problematiko tovarne in bodo tako z novim spoznanjem o delu organov družbenega samoupravljanja aktivno lahko posegli v dogajanje na terenu. Hkrati so informirani tudi o tem, kaj in kako delajo starši precejšnjega dela njihovih učencev, kar jim bo pri njihovem šolskem in izvenšolskem delu prav tako pomagalo.

jim bo pri njihovem šolskem in izvenšolskem delu prav tako pomagalo.

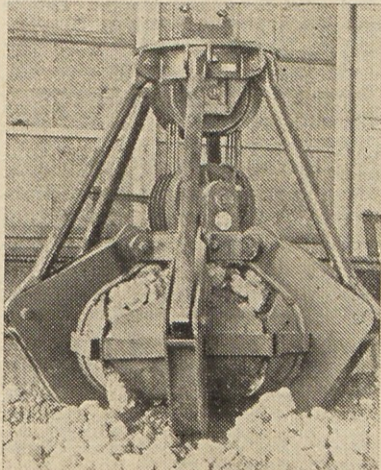
RAZMAH DRUŽBENEGA SAMOUPRAVLJANJA

Vsak deseti proizvajalec vključen v delo samoupravnih organov

V začetku leta 1959 je bilo v Jugoslaviji nad 11.600 delavskih svetov s približno 220.000 člani. V gospodarskih organizacijah, ki imajo nad sedem zaposlenih, sodeluje povprečno vsak sedmi član delovnega kolektiva v organih delavskega samoupravljanja. Med člani delavskih svetov je nad 160.000 neposredno zaposlenih v proizvodnji, tako da je povprečno vsak deseti neposredni proizvajalec udeležen v upravljanju svojega podjetja. Vsak šesti član organov delavskega samoupravljanja je mladinec ali mladinka.

V gospodarskih organizacijah, kjer imajo 30 ali več zaposlenih, je približno polovica članov delavskih svetov izvoljena iz vrst kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev.

V sistemu družbenega samoupravljanja dobiva državljani čedalje večje pravice, toda večje pravice prinašajo tudi večjo odgovornost. S prenašanjem družbenih funkcij od državne uprave na organe samoupravljanja ne dobivajo naši delovni ljudje samo večjih možnosti za ustvarjalno pobudo, tako za zboljšanje lastnih življenjskih pogojev, za vpliv na ves družbeni razvoj, temveč prevzemajo tudi večjo odgovornost do skupnosti, do interesov drugih. Da bi pa ljudje lahko nosili tako odgovornost, ne zadostuje samo dobra volja, temveč so potrebni tudi poznavanje stvari, zavest, določene moralne kakovosti. (Iz govora generalnega sekretarja SZDL Jugoslavije Edvarda Kardelja, ki ga je imel na desetem plenumu Zveznega odbora SZDL.)

Polipni grabilec

NAŠIM DOPISNIKOM

Z izhajanjem našega novega tovarniškega glasila se je pokazala tudi potreba po novih dopisnikih, ki bi nam poročali o delu in problematiki svojih obratov, o svojih kritičnih opažanjih v tovarni in sploh o vsem, kar bi sami želeli brati v časopisu.

Uredništvo bo rado objavljalo tudi kvalitetne literarne in umetniške prispevke, uspele karikature, fotografije in podobno.

Želimo, da nam sporočate svoje predloge glede vsebine in urejanja našega glasila.

Svoje prispevke pošiljajte na uredništvo glasila v konjunkturo-propagandni oddelek ali pa jih podpisane vrzite v posebne nabiralnike, ki so nameščeni v livarni sive litine, montažni dvorani in avli upravnega posloppja.

Nabiralniki so rdeče prebarvani. Odpirali jih bomo vsako soboto.

Delavci v šolskih klopeh

Medtem ko je bilo nekaj časa izobraževanje odraslih prepuščeno bolj ali manj samostojnim pobudam posameznih podjetij, ustanov in družbenih organizacij, je postalo po ustanovitvi posebnega zavoda mnogo smotrnejše; z raznimi zakoni je urejeno enotno in prilagojeno kandidatom, ki se želijo izobraziti.

»Učenci« šole Hinka Smrekarja med poukom

Na pobudo pred kratkim ustanovljenega upravnega odbora delavske univerze pri ObLO Šiška je osemletka »Hinko Smrekar« organizirala šolo za odrasle. Ob enem je bila pri šolskem odboru imenovana posebna komisija, ki se bo ukvarjala z izobraževanjem odraslih.

Kandidati za večerno šolo so se prijavili predvsem iz okolice šole »Hinka Smrekarja«. Ker ima ta zavod precej sodobnih učil in tu-

di ostalih pogojev za uk starejših, so ustanovili za izobraževanje odraslih dva oddelka. V prvem je zajeta snov petega in šestega, v drugem pa sedmega in osmega razreda.

Za vzdrževanje šole bodo delno prispevala nekatera podjetja, delno upravni odbor delavske univerze, nekaj pa tudi kandidati sami.

Oddelki za starejše učence so priključeni osnovni šoli, kjer imajo iste pravice in dolžnosti kakor ostali učenci. Vodi jih šolski odbor, učiteljski zbor in ravnatelj. Posamezni oddelki imajo vodjo oddelka. Pouk za odrasle je razdeljen na pet področij: slovenski jezik, spoznavanje družbe, spoznavanje prirode, matematika in nemščina.

Predavanja so štirikrat tedensko in bodo trajala 24 tednov. Pri poučevanju uporabljajo in razvijajo oblike in metode učnega dela, ki so prilagojene posebnim zahtevam izobraževanja odraslih. Med take sodijo seminarji, praktične vaje in poučni izleti, kakor to predpisujeta predmetnik ter učni načrt šole. Tako so si kandidati že ogledali dve predstavi, poslušali radijsko univerzo, v programu pa imajo še ogled nekaterih filmov, likovnih razstav ter raznih drugih predstav, ki jih bodo potem v šoli analizirali in ocenili. Ko bo v novem posloppu dokončana velika predavalnica, bodo izkoriščali dia in kinopro-

jektor, magnetofon in ostale sodobne učne pripomočke. Čeprav še nimajo dovolj velike knjižnice, bo lahko nudila učencem vsaj najpotrebnejše knjige.

Po zaključku šole bodo kandidati opravljali izpite, za katere bo določil rok šolski odbor v sporazumu z vodjo oddelka.

Ob vpisu so kandidati poudarjali, da se žele izobraževati zaradi pridobitve kvalifikacije, nekateri pa bi radi nadaljevali študij tudi na srednjih šolah, medtem ko je mnogim le za splošno razgledanost in pridobitev znanja za boljše opravljanje sedanje službe.

Učencev iz Litostroja je nekaj manj kot ena tretjina. Starost se giblje od 15. pa tja do 35. leta. Največ jih je starih okoli 20 let. Po poklicu so predvsem delavci in obrtniki. Šola ima potemtakem delavski značaj — in to bo moralo šolsko vodstvo še posebej upoštevati.

Na osemletni šoli Hinka Smrekarja so imeli v počastitev Dneva republike akademijo

Konferenca mladinskega aktiva

Dne 15. novembra je bila v veliki kino dvorani »Litostroja« konferenca našega mladinskega aktiva. Na njej so mladi kovinarji pregledali dosedanje uspehe in si načrtali pot za nadaljnje delo. Konferenci so prisostvovali poleg članov mladinske organizacije tudi predstavniki mladinskih aktivov Uljanik iz Pułja, Djura

Djakoviča iz Slavonskega Broda, Prvomajske iz Zagreba, Tomosa iz Kopra, Metalne iz Maribora, Železarne Jesenice in Rade Končarja iz Zagreba. Poseben poudarek je dala konferenci prisotnost najvišjih predstavnikov organov delavskega samoupravljanja v podjetju, predsednika delavskega sveta tov. Franca Černivca, sekretarja TK ZKS tov. Jožeta Dimnika in ostalih višjih funkcionarjev. Od uprave podjetja sta se udeležila konference direktor proizvodnih obratov tov. inž. Kosta Da Damos in šef kadrovske službe tov. Miro Završnik.

V uvodnem referatu se je predsednik mladinskega aktiva tov. Miha Žilavec dotaknil vseh važnih problemov našega podjetja, zlasti nagajevanja delavcev, vzgoje mladih kadrov, higiensko-tehnične zaštite ter vprašanja udeležbe mladine v organih delavskega samoupravljanja. Posebno je poudaril, opirajoč se seveda samo na številkke, da odstotek mladine, ki je bila doslej izvoljena v organe delavskega samoupravljanja, ne ustreza številu mladih delavcev, zaposlenih v podjetju.

Iz organizacijskega referata sekretarja Tovarniškega komiteja LMS Venčeslava Makšana je bilo razvidno, da del tovarniške mladine še ni vključen v mladinsko organizacijo. Prizadevati si bo treba, da ga vključimo.

Večji uspeh je doseglo vodstvo mladinske organizacije na področju vključevanja mladincev in mladink v organizacijo Zveze

komunistov, kamor jih je bilo sprejetih v letošnjem letu 190. Zadovoljiva je bila tudi udeležba mladine na zveznih in republiških delovnih akcijah. Kot organizacijski uspeh pa lahko štejemo uspešni seminar, prirejen za vodstva osnovnih aktivov LMS.

Kulturno-prosvetna dejavnost je zavzela med našimi mladinci in mladinkami širok razmah. Organizirana je dramska skupina, ki bo v kratkem nastopila s svojo krstno predstavo, organizirali pa bodo tudi pevski zbor. Posamezne sekcije so sodelovale pri raznih proslavah, odkritjih spomenikov in manifestacijah. V znak priznanja je litostrojskemu mladinskemu aktivu Občinski komite LMS Ljubljana-Šiška (kot najboljše v občini) podelil prapor.

Po poročilih se je med mladinci razvila razprava, v kateri so se dotaknili prav vseh tovarniških problemov in seveda tudi vseh organizacijskih vprašanj svoje organizacije v podjetju.

Na konferenci so sklenili, naj se ideološko-politično delo z mladino v prihodnje razširi in postane množičnejše. Diskutanti so zlasti poudarjali, da se aktualna politično-ekonomska vprašanja obravnavajo le v Klubu mladih proizvajalcev, vtem ko se ostala tovarniška mladina pri obravnavanju teh problemov ne udeležuje. V splošnem je bila razprava izredno plodna in je dala bodočemu tovarniškemu mladinskemu vodstvu za nadaljnje delo mnogo smernic.

Po volitvah je tov. Miha Žilavec razdelil najboljšim in najza služnejšim mladincem in mladinkam lepe knjižne nagrade in pohvale.

Ob koncu konference so mladinci Litostroja sprejeli tudi okvirni program dela mladinske organizacije za prihodnje leto in poslali pozdravne brzojavke CK LMS in tovarišu Titu.

Od taborov do VII. kongresa ZKJ

V razdobju enega leta so naše osnovne organizacije sprejele v svoje vrste približno 180 novih komun. stov.

Novosprejeti člani so v glavnem delavci, ki si doslej še niso mogli zgraditi trdne osnove o delavskem gibanju in temeljnih točkah jugoslovanske povojne družbene ureditve. Zato je naš Tovarniški komite v sodelovanju z Obč. nskim komitejem ZK pripravil program, ki bi omogočil mlajšim komunistom študij nekaterih osnovnih tem iz razvoja delavskega gibanja in Komunistične partije. Šele po teh predavanjih bi se vključili v študij VII. kongresa ZKJ.

Člane našega kolektiva in naše prijatelje bo gotovo zanimalo, koliko so drugi časniki in časopisi pisali o nas, in sicer ne le v zadnjem času, temveč v vsem preteklem letu. Zato bomo v prvi številki namesto posameznih citatov iz tega ali onega časnika navedli po približnih podatkih, ki so nam na razpolago, kateri časniki in časopisi in koliko so pisali o Litostroju skozi vse leto, ki je pravkar za nami. Podatki so zbrani približno do konca novembra 1959, temelje pa delno na neposrednem preverjanju in delno na prejetih izrekih. Podoba potemtakem ni popolna, vendar pa bo tudi okrnjena marsikoga presenetla. Pripominjamo, da so v pregledu upoštevani v glavnem le daljši članki, reportaže, prikazi ali proizvodne informacije, ne pa tudi kratke dnevne vesti ali novice, ki jih je TANJUG dajal o raznih ob skih visokih osebnosti v našem podjetju. Dobri dve tretjini vseh objavljenih poročil, člankov, reportaž ali informacij je neposredno ali posredno posredoval našim časnikom in časopisom naš konjunktorno-propagandni odsek.

Po razpoložljivih podatkih je leta 1959 pisalo o Litostroju 51

Tako je bil v Litostroju pred nekaj tedni končan preizkusni seminar, ki ga je obiskovalo 45 novih članov ZKJ.

Od vpisanih članov se je udeleževalo dela v seminarju 90 do 95 odstotkov celotnega števila slušateljev. Ta velik odstotek obiska je dokazal veliko zanimanje članov ZKJ za ta sistem študija, hkrati pa dal izkušnje in pobude za organizacijo širših predavanj z mnogo večjim številom slušateljev.

Seminar je trajal mesec dni, vsak teden pa sta bili dve predavanji po 1 uro.

Mladi komunisti so poslušali naslednje teme: zgodovinski pre-

gled glavnih razvojnih faz v delavskem gibanju, delavsko gibanje v jugoslovanskih pokrajinah do leta 1941, socialistična revolucija v Jugoslaviji, splošne karakteristike povojne graditve v novi Jugoslaviji, naš povojni razvoj industrije in naše naloge v zvezi s tem, teoretične osnove statuta ZKJ ter vloga in mesto ZK v družbenem življenju.

V anketi, na katero so člani ZK ob zaključku seminarja odgovorili, so izrazili željo, da bi v prihodnje vsebino predavanj še poglobili.

Tovarniški komite je predloge upošteval.

Vtem ko bo del komunistov, ki je že dokončal pospešeni seminar, nadaljeval s študijem po programu, ki velja za vse člane ZK, bo ostalih 140 mladih komunistov poslušalo predavanja z osnovnimi temami začetnega seminarja.

Vsi ostali starejši komunisti pa bodo študirali še naprej po programu, ki so ga začeli že lansko leto in se bo dopolnjeval tudi prihodnje leto.

Že v začetku novembra letošnjega leta pa so v okviru obč. ne Šiška organizirali še partijsko šolo, ki bo sprejela 35 slušateljev in bo trajala sedem mesecev.

Pravniki odgovarjajo

šemu vabilu in se posluževali te ugodnosti.

Vprašanje: Kdaj si delavec pridobi pravico do letnega dopusta?

Odgovor: Delavec si pridobi pravico do letnega dopusta po nepretrgani delovni dobi enajstih mesecev. Steje se, da v delovni dobi ni prestopa, če sklene delavec novo delovno razmerje v 15 dneh od dneva, ko je prenehalo njegovo prejšnje delovno razmerje (27. čl. Zak. o del. razm.).

Pogoj za pridobitev te pravice je torej le 11-mesečna nepretrgana delovna doba, ni pa pogoj, da bi moral biti delavec do dobi 11 mesecev v delovnem razmerju pri isti organizaciji.

Cas, ko je bil delavec v delovnem razmerju, preden je odšel k vojakom, da odsluži ali dosluži vojaški rok, se mu šteje v delovno dobo za pridobitev do letnega dopusta le pod pogojem, če sklene delovno razmerje najpozneje v 30 dneh od dneva, ko je odslužil vojaški rok.

Če je bil torej delavec pred odhodom k vojakom že 8 mesecev v delovnem razmerju, pridobi po povratku pravico do letnega dopusta že po 3 mesecih delovnega razmerja, če se

Člani našega kolektiva imajo prav gotovo nešteto težav, za katere bi radi izvedeli pravno mnenje, saj nihče ni rad oškodovan v svojih pravicah.

Zato bo v našem časopisu rubrika »Pravniki odgovarjajo«, s katero bomo skušali ugoditi željam tistih delavcev, ki si v sili ne znajo pomagati.

Vsak delavec, ki bo želel dobiti pravni nasvet, naj se pismo obrne na uredništvo časopisa »Litostroja«. Če je zadeva zelo nujna, bo dobil na svoje vprašanje pismen odgovor na naslov, ki ga bo navedel v svoji vlogi, sicer pa bo odgovor anonimno objavljen v eni naslednjih številk časopisa.

Pismena vprašanja lahko delavci odvržejo v posebne nabiralnike, ki so v vseh večjih obratih našega podjetja.

Pričakujemo, da se bodo prizadeji v čim večji meri odzivali na-

jugoslovanskih časnikov in periodičnih časopisov pa še kakih 8—9 revij. V vseh je bilo objavljenih okoli 250 člankov, poročil ali daljših informacij. O nas so med drugim pisali (v oklepaju število poročil):

Privredni pregled, Beograd (25); Delo, Ljubljana (13); Ljubljanski dnevnik (16); Privredni vjesnik, Zagreb (8); Borba, Beograd (16); Politika, Beograd (12); Dnevnik, Novi Sad (5); Nova Makedonija, Skopje (4); Oslobođenje, Sarajevo (7); Stopanski vestnik, Skopje (3); Vjesnik, Zagreb (8); Večer, Maribor (8); Slobodna Dalmacija, Split (3); Novi list, Rijeka (3); Slovenski poročevalec, Ljubljana (3, do maja 1959); Ljudska pravica, Ljubljana (9, do maja 1959); Večerke novosti, Beograd (2); Narodni list, Zagreb (3); Komunist, Beograd (5); Gospodarski vestnik, Ljubljana (6); Delavska enotnost, Ljubljana (5); Kmečki glas, Ljubljana (4); Tehnika, Beograd (4) itd. Najmanj enkrat ali večkrat pa so o nas poročali še tile listi: Narodna zadruga, Skopje; Glas Istre, Pulj; Primorske novice, Nova Gorica; Karlovački tednik, Karlovac; Narodna armija, Beograd; Slovenski Jadran, Koper; Invalidski list, Beograd; NIN, Beograd; Glas Slavonije, Osijek; Mladost, Beograd; Mladina, Ljubljana; Naša riječ, Zenica; Glas Gorenjske, Kranj; Bjelovarski list, Bjelovar; Novi put, Svetozarevo; Zadrugar, Sarajevo; Naš glas, Smederevo; Crvena zvezda, Beograd itd.

Vsem omenjenim in neomenjenim časnikom in časopisom se za njihovo pozornost najlepše zahvaljujemo.

v predpisanem roku ponovno zaposli. Ni pa važno, ali dela po vrnitvi v isti gospodarski organizaciji kakor pred odhodom (čl. 30. Zak. o del. razm.).

Četudi delavec še ni izpolnil zgoraj navedenih pogojev za pridobitev polnega letnega dopusta, ima pravico do nepopolnega letnega dopusta, če ima nepretrgano delovno dobo najmanj 6 mesecev:

a) do konca koledarskega leta ali b) do prenehanja delovnega razmerja brez njegove krivde (n. pr. če mu odpove službo gospodarska organizacija).

Letni nepopolni dopust se v takem primeru določi tako, da se prizna za vsak mesec zaposlitve najmanj 1 dan dopusta. Lahko torej tudi več, samo to mora biti posebej navedeno v pravilniku o delovnih razmerjih gospodarske organizacije (čl. 37 Zak. o del. razm.).

V zvezi z določilom, navedenim pod točko a), imajo pravico do nepopolnega letnega dopusta po tem členu zakona delavci, ki nastopijo delo najkasneje do 1. julija v letu; delavci, navedeni pod točko b), pa tedaj, če imajo do konca delovnega razmerja predpisano dobo najmanj 6 mesecev, in to ne glede na čas, ko jim je prenehalo delovno razmerje.

Iz barak v sodobno zgradbo

Gojenci Industrijsko-kovinske šole so dobili nov internat

Internat Industrijsko-kovinske šole je prčel z delom hkrati z ustanovitvijo šole leta 1947. Štiri leta je bil v Vižmarjih, nato pa nekaj časa v lesenih barakah v Korotanskem naselju. Povprečno število gojencev se je gibalo od ustanovitve do danes od 160 do 180 gojencev letno.

Z dograditvijo novega internata smo letos zasedli nove prostore. Stanovanjski del internata je grajen za 160 gojencev. V njem so spalnice urejene tako, da sprejmejo po 4 gojence in nudijo istočasno dovolj prostora za učenje. Razen spalnic ima internat še dnevne prostore, n. pr. šahovsko sobo, sobo za namizni tenis, čitalnico, knjižnico in ambulanto.

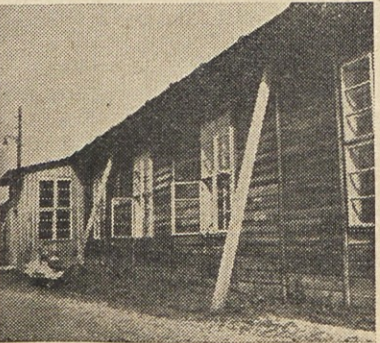
Investicijska sredstva smo prejeli iz zveznega, republiškega in okrajnega sklada za kadre. Njihova skupna vrednost znaša 110 milijonov dinarjev. V tej vsoti je zajeta še gradnja jedilnice in kuhinje, ki bosta v najkrajšem času dograjeni.

Življenje in delo v tako urejenem internatu se seveda bistveno razlikuje od onega, ko je bil internat še v barakah. Upravičeno pričakujemo, da se bo ta spremenjeni način življenja močno odrazil tako pri učnih in vz-

gojnih uspehih kakor tudi pri telesnem zdravju gojencev.

V prejšnjem internatu je odpadlo na posameznega gojenca 2,5 m² spalnega in 0,2 m² dnevnega prostora, v novem pa 4,7 m² spalnega in 1 m² dnevnega prostora.

Za primer, v kako težkih pogojih so živeli mladinci doslej, naj navedem umivalnice. Te so bile v starem internatu pozimi

polne debelih plasti ledu, tako da je bila v njih včasih temperatura tudi -12 stopinj Celzija.

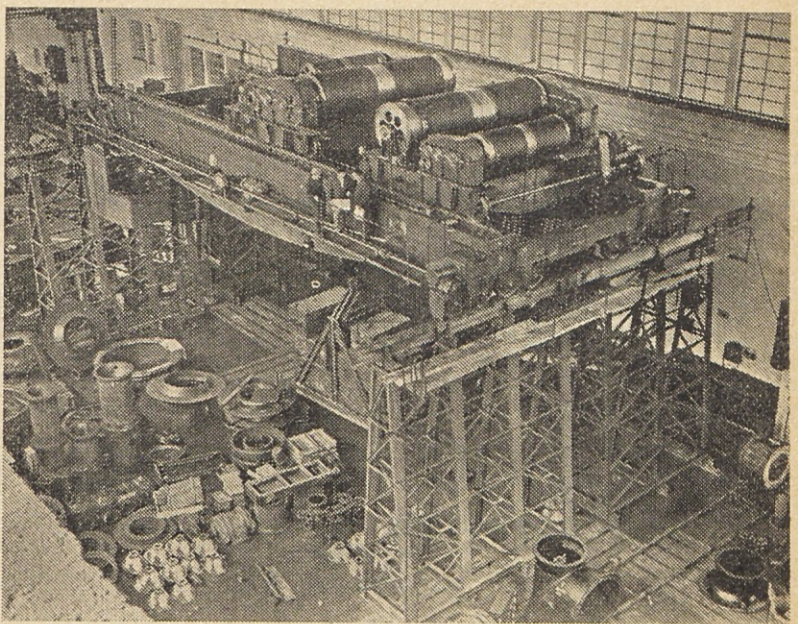
V novem domu imajo gojenci sodobne umivalnice s hladno in toplo vodo ter centralno kurja-

vo, ki omogoča primerno ogrevanje prostorov.

Vsa oprema je nova, praktična in estetska.

V začetku letošnjega šolskega leta smo prejeli 186 prijav za sprejem v internat, sprejeli pa smo le 170 gojencev — torej 10 tisoč predvidene zmogljivosti. Odklonili smo predvsem tiste prijavljence, katerih domovi so v krajih, ki imajo ugodne prometne zveze z Ljubljano.

V novem domu so vgrajene tudi naprave za ozvočenje, vendar moramo z nabavo zvočnih aparatov počakati še do končnega obračuna vseh opravljenih del. V upanju, da bodo računi pokazali ugodno situacijo, naši gojenci že sedaj kujejo načrte o programih radijskih oddaj v novem internatu.

Električni mostni tekalni žerjav, ki smo ga izdelali za Indijo

Dobili bomo novo menzo

Pred kratkim smo v nekaterih naših obratih začeli deliti tople malice. Do letošnjega poletja smo prodajali tople obroke hrane le v jeklolivarni in sivolivarni, od zdaj naprej pa tudi v obdeloval-

nici, pločevinarna in materialni oddelek pa jih dobivata v tovarniški menzi. Trenutno razdelimo v tovarni samo okrog 250 toplih dopoldanskih obrokov hrane. Spričo velikega zanimanja delavcev za to vrsto prehrane pa pričakujemo, da bo to število v naslednjem obdobju zrastle na pet sto. Za abonente stane topel obrok enolončnice brez kruha 40, za prehodne goste pa 55 dinarjev. Pri vsakem obroku stalnega abonenta regresira podjetje 15 dinarjev.

Razen tega razdelimo članom kolektiva še okrog tisoč dve sto mrzlih malic.

Kljub razmeroma veliki potroš-

nji še zdaj v vseh obratih niso dokončno urejene mize in stoli. S prizadevanjem kolektiva bodo to zadevo verjetno kaj kmalu uredili.

Mnogo bolj pereče in zaskrbnjujoče, kot je to, pa je vprašanje prostorov v tovarniški menzi. Glavni obrat družbene prehrane Litostroja je nameščen v leseni, že razpadajoči baraki, ki je bila postavljena kmalu po drugi svetovni vojni. Kljub temu, da ji uprava menze v pogledu čistoče posveča vso skrb, ne more upoštevati vseh tistih sanitarno-higienskih posegov, ki jih vedno znova in znova zahtevajo razne komisije.

Za ilustracijo, kako narašča število abonentov, naj navedemo nekaj števil. Leta 1956 je bilo 346 abonentov za kosila, sredi letošnjega leta pa je to število naraslo že nad 550. V podobnem sorazmerju narašča tudi število prodanih večerij. Hkrati s tem se je večala tudi finančna realizacija. Leta 1956 je znašala več kot 29 milijonov, leta 1958 pa že več kot 41 milijonov dinarjev. Kljub porastu prometa v menzi je njen inventar iztrošen povprečno 80 %.

Zaradi vsega tega smo dali izdelati načrte za zgraditev nove menze, ki jo nameravamo začeti graditi že v pričetku prihodnjega leta. Le-ta naj bi imela 420 sedežev in bi ob 100 % izkoriščenosti lahko razdelili v njej do 1400 kosil. Investicija za gradnjo naj bi znašala 112 milijonov dinarjev.

Nismo zanemarili vzgoje

V našem podjetju pripravljamo reorganizacijo izobraževalne službe z vidika koordinacije dejavnosti sedanjega oddelka za vzgojo kadrov in Industrijske šole, tako da bi bilo vse delo enotno in smotrnejše, četudi ne bi ustanovili posebej registriranega izobraževalnega centra.

Od januarja do septembra leta 1959 se je uvajanja novincev in na novo sprejetih delavcev udeležilo 63 oseb.

Priučevanje in stažiranje je izkoristilo 9 oseb, od tega s Tehniške srednje šole 4, z Ekonomske srednje šole 3 in s fakultet 2. Iz drugih podjetij pa je prišlo k nam na prakso 9 oseb.

V tretjem četrtletju 1959 ni bilo v podjetju nobenega internega tečaja (prejšnje stanje: 7 tečajev

s povprečno 20 udeleženci na tečaj).

Izven podjetja je bilo na tečajih izmed članov našega kolektiva:

Na osnovnem varilskem tečaju 19, na nadaljevalnem tečaju za obločno varjenje 4, na tečaju za premikače 5, na tečaju za varnostne tehnike 1, na tečaju angleškega jezika 13, na tečaju nemškega jezika 6, na seminarju za ulivanje bakra 2, na seminarju za vodje Kluba mladih proizvajalcev 1, na seminarju za štipendiste tehnične pomoči 4, na seminarju za tehnične direktorje 1. Skupaj torej 56 udeležencev zunanjih tečajev, ki jim je bilo obiskovanje gornjih tečajev kakor koli omogočeno. K tem je treba dodati še 66 udeležencev 21 tečajev in seminarjev v prejšnjem

obdobju. Torej 122 udeležencev raznih tečajev in seminarjev.

Počitniške prakse v podjetju se je lani udeležilo 117 oseb in je bil ustrezen plan presežen za 17 %. Za udeležence prakse je bilo prirejenih 25 sestankov.

Podelili smo naslednje štipendije:

	Stanje		Povprečna štipendija
	31. 12. 1958	30. 9. 1959	
Tehniška fakulteta	14	13	7000
Ekonomska fakulteta	1	2	7250
Filozofska fakulteta	1	1	8000
Višja šola za socialne delavce	2	2	—
Višja pedagoška šola	1	1	—
Tehniška srednja šola	7	3	4500
Delavski oddelek TSS	21	20	—
Mojstrska šola	28	21	—
Ekonomska srednja šola	5	2	4500
Dopisna ekonomska šola	5	4	—
Administrativna šola	1	1	4000
Skupaj	86	70	—

Štipendisti, za katere ni navedena povprečna štipendija, so v rednem delovnem razmerju in imajo skrajšani delovni čas, bodisi z nadomestilom plače ali brez nje.

Štipendiranje je sedaj urejeno v naši tovarni s posebnim pravilnikom, ki ga je delavski svet potrdil z nekaterimi spremembami po predlogih obratnih odborov DS in upravnega odbora.

Ne pozabimo na Dedka Mraza

Še nekaj dni je od lepega, prijetnega praznika, ki se ga vsi veselimo, vsekakor pa še najbolj naši mali. Ali ne govorijo že sedaj najmlajši po vrtcih o Dedku Mrazu, ki se že pripravlja na dolgo, dolgo pot, da bo prišel s svojim spremstvom k njim in vsem drugim otrokom. Šolarji v nižjih razredih osemletke pripravljajo s pomočjo tovarišev in tovarišic ljubke proslave, oni v višjih razredih in tudi gimnazijci pa verjetno mislijo na prijetno presečenje, ki ga bodo priredili svojim profesorjem z novoletno proslavo, katero so pripravili sami.

Velika naloga odraslih pa je, da tudi oni, seveda po svoje pomagajo pri novoletnih proslavah. Poskrbeti morajo, da otroci v svojih pričakovanjih ne bodo razočarani. Pomagajo naj jim pripraviti praznik, ki se ga bodo še dolgo z veseljem spominjali. Mar ne bo tudi starejšim prijetno ob misli na veselo vznemirjene obraze otrok v prazničnih dneh?

Prireditve in obdarovanja otrok na terenih, v ustanovah in podjetjih naj bodo res skrbno pripravljene. Otroci so kritični in bodo seveda razočarani, če Dedek Mraz ne bo tak, kakor govorita

o njem pravljica in pesmica. Prostor, kamor bo prišel Dedek Mraz s svojim spremstvom, z junaki iz otrokovega pravljničnega sveta, naj bo svečanostno urejen in skrbno ter okusno okrašen. Otroku bo uspela prireditev ostala morda v lepšem spominu kot pa darilo, ki ga bo ob tej priložnosti dobil.

Praznovanje novoletne jelke pa naj bo predvsem prijeten družinski praznik. Očka in mamica si bosta prizadevala, da bo v njihovem domu med praznovanjem res prijetno. Čeprav sta morda oba zaposlena, bosta v dneh pred prazniki vendarle posvetila več časa svojim malim in jim pomagala, če ne drugače pa vsaj z navsveti, pri postavljanju novoletne jelke in okrasitvi stanovanja. Pustita pa naj otrokom, da napravijo čim več sami, saj jim bo to v največje veselje. Očku, ki običajno ves dan dela, bo čas, ki ga bo pred prazniki preživel doma in pomagal zdaj mamici, zdaj otrokom, bogato poplačan, ko bo videl, kako srečni so, da ga imajo med seboj. In mamica bo lahko ob pomoči, ki jo ji bodo nudili očka in otroci, brez naglice in v

miru spekla in skuhalo kaj boljše za praznike.

Očka in mamica morata pravočasno poskrbeti tudi za darila za obdarovanje na Silvestrovo. Z nekoliko iznajdljivosti bosta ob neprevetlih stroških pripravila otrokom veliko veselje. Morda bo lahko priskočila na pomoč tudi babica in sešla vnučki nekaj novih oblek za njeno lutko, dedek pa bo poklonil vnuku-šolarju nekaj svojega orodja, ki ga ta potrebuje pri ročnem delu v šoli.

Ob uravnoteženih in premišljenih pripravah odrasli lahko pripravijo otrokom in sebi nekaj res prijetnih in srečnih prazničnih dni.

Prejeli smo...

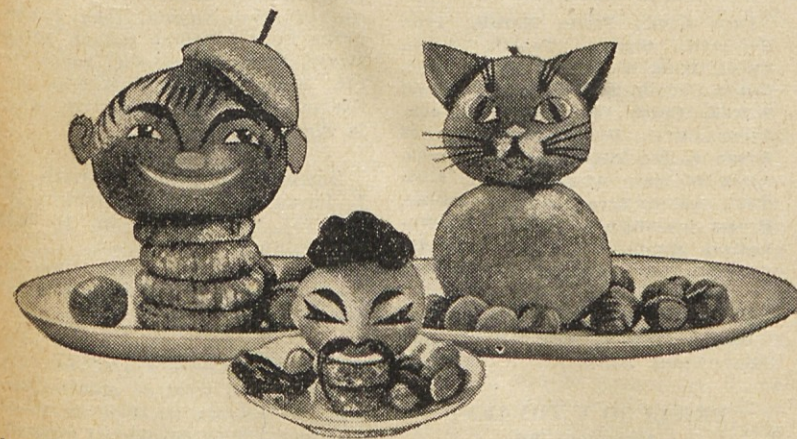
Zelesar, številka 9 in 10, revija jeseniških železarjev
Zelesar, številka 15, časopis jeseniških železarjev
Jugovinil, številka 11, glasilo delovnega kolektiva tovarne plastičnih mas in kemijskih proizvodov
Ko-letiv, številka 2 in 3, glasilo kolektiva tovarne farmacevtskih proizvodov Lek, Ljubljana
Bratstvo, številka 47 in 48, glasilo delovnega kolektiva tovarne Bratstvo

Za naše gospodinjice

LJUBKE FIGURICE IZ SADJA

Za vesele novoletne dni bodo otrokom, na tudi odraslim všeč figurice, kakršne so ljubka mucka, sadni možiček in resni Kitajci, ki jih lahko izdelamo kar sami. Za to je treba le nekaj mandarin ali pomaranč, jabolč, hrušk, suhih fig in sliv, nekoliko barvnega

demo košček zobotrebca, nanje pa nasadimo mandarin. Še pokrivamo — s koščkom zobotrebca pripeta odprta suha sliva — in naš Kitajec je gotov. Tudi sadnega možička in mucke ni težko napraviti. Za sadnega možička potrebujemo malo večjo poma-

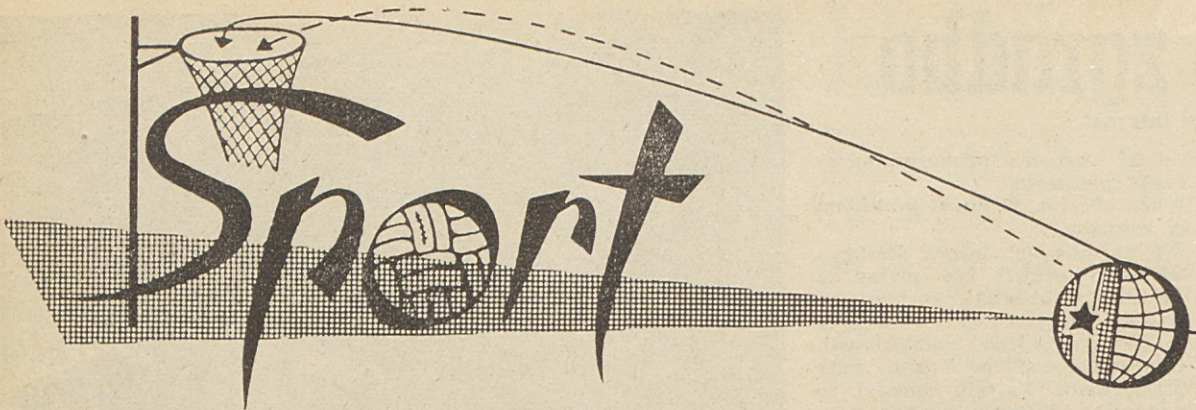

lepljivega papirja, kakršnega uporabljajo otroci v šoli pri risanju (če tega ni, je dober tudi navaden barvni papir), lepila in zobotrebcev.

Obrvi, oči in brke Kitajcev izrežemo iz črnega papirja in jih nalepimo na mandarine ali pomaranče, ki se v tem času prav lahko dobe. Za podstavek vzamemo dve suhi figi, skozi kateri zabo-

rančo, nekoliko suhih fig za podstavek in kapico, lepilni papir raznih barv za obraz in lase; mucko pa lahko naredimo kar iz jabolka in hruške.

Sadni možiček, mucka ali Kitajci, kakršne vidite na sliki, so lahko tudi ljubko darilo otrokom naših gostov, ki nam bodo prišli voščiti Novo leto.

Mnogo novega na Sorici

Delavec pri stroju ali na drugem delovnem mestu se po vsakoletnem dopustu prav rad spominja veselih dni, ki jih je preživel v prosti naravi. Zaradi tega je njegovo delo bolj sproščeno in zopet si kuje načrte za prihodnje leto, kako in kje bo lahko najkoristneje izrabil svoj dopust. Te njegove misli se ujemajo tudi s številkami, ki povedo, koliko delavcev in njihovih družinskih članov je izkoristilo v letošnjem letu počitniške domove, ki jih je uredilo naše podjetje članom delovnega kolektiva.

Iz pregleda storitev v naših počitniških domovih v letu 1959 je razvidno, da je bilo v njih na dopustu 1528 koristnikov s 15.355 nočninami, od tega 722 članov delovnega kolektiva in 806 njihovih svojcev, medtem ko je bilo v letu 1958 le 1406 koristnikov s 13.142 nočninami.

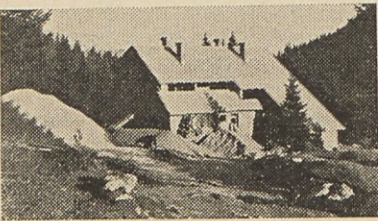
V naši socialistični skupnosti se lahko vsak delavec odpočije na morju, v planinah ali kjerkoli drugje. Gospodarske organizacije lahko ustanavljajo počitniške domove, kjer nudijo svojim delavcem odlično in napornem delu po čim nižji ceni.

Tudi Litostroj skuša zagotoviti članom svojega kolektiva vse

možnosti za čim boljši in cenejši oddih.

Ena teh akcij je bila tudi zgraditev lastne planinske postojanke na Sorški planini. Pred dvema letoma je bila zgrajena prva litostrojka koč s šestnajstimi skupnimi ležišči ter prijetno jedilnico, kuhinjo in ostalimi prostori. Taplaninska postojanka ne bo zadoštovala niti za najbolj vnete ljubitelje naših planin, saj so bila na razpolago le skupna ležišča. Zato je bilo nujno treba misliti na novi dom, v katerem bi bile na razpolago tudi sobe za družine z otroki in starejše delavce.

V dveh letih je obiskalo to našo planinsko kočico več kot 10.000

izletnikov iz vseh krajev Jugoslavije. Sam maršal Tito je obiskal naš dom in bil navdušen nad lepim predelom Gorenjske. Pohvalil je litostrojke planince za njihovo nesebično delo pri gradnji koč in izrazil željo, naj bi si litostrojčani zgradili še večji planinski dom.

Tudi dopustnikov je bilo v stari koči dovolj. V letu 1958 jih je bilo le 67, letos pa že 152; dom je bil vso sezono popolnoma zaseden in mnogo prosilcev je moralo zaradi prenapolnjenosti hiše dopust izrabiti drugje. Vse to je dalo pobudo Planinskemu društvu Litostroja, da je še bolj vneto nadaljevalo z akcijo, da bi čimprej začeli graditi na Sorici večji planinski dom, ki bi ustrezal potrebam našega kolektiva.

Projekt za novi počitniški dom je izdelal inž. arh. Tone Mlakar iz Škofje Loke. Po tem projektu je v gradnji novi dom s florisno

površino 12,5 x 8,6 m, s prizidkom 5 x 3 m za klet in s prostorom za smuči. Novi dom je izdelan v bohinsko-tolminkem slogu, ima pritličje in eno nadstropje s skupaj 15 sobami, v katerih bo urejeno 40 ležišč. Razen tega bo v novem domu še stanovanje za oskrbnika in ostalo osebje.

Z gradnjo smo začeli 5. avgusta letos, ko so udarniki pripravljali teren za gradnjo in dovozne poti. Hkrati so potekale tudi priprave za izgradnjo novega nabiralnika vode. Graditelji so imeli pri gradnji doma velike težave z dovozom peska, katerega je bilo treba dovažati od šest kilometrov oddaljenega kamnoloma.

Ker je bilo vreme med gradnjo dokaj ugodno, je graditeljem uspelo dom pokriti že do 25. septembra. Po krajšem premoru so se lotili ostalih gradbenih del — ometa notranjih prostorov, vzidave oken, vrat itd. Zgradba je že zasteklena.

Sneg in mraz, ki je nastopil sredi novembra, ko je zapadlo na Sorški planini že 1,20 m snega, je povsem prekinil gradbeno delo. Zgodaj spomladi pa se bo delo nadaljevalo, tako da bo novi planinski dom Litostroja lahko sprejel prve goste že prihodnje leto v začetku junija.

Pri gradnji so pokazali člani našega kolektiva, posebno planinci, izredno navdušenje in razumevanje. Udarniki so vsako nedeljo pomagali pri urejevanju gradbišča, pri prevozu gradbenega materiala, zidavi, sejanju peska, urejevanju okolice doma in dovoznih poti. Lahko rečemo, da se je prav po zaslugi planincev Litostroja raznesel glas o lepoti Sorške planine po vsej Sloveniji, pa tudi izven nje. Idealna smučišča, prelepi izleti na bližnje in daljne vrhove in čudovit razgled zadovoljuje še tako razvajenega koj pa se je pokazalo, da ta naša planinca.

MS

ŠPORTNI KLUB »LITOSTROJ«

Ustanovljen je Solski športni klub »Litostroj«, ki zajema mladino iz Industrijske šole. O njem bomo več poročali v prihodnji številki.

Sihanuk v naši tovarni

Premier Sihanuk si ogleduje maketo naše tovarne

Lani smo zabeležili velik obisk ekskurzij in posameznikov. Tako si je prišlo ogledat našo tovarno meseca januarja 18 ekskurzij, marca 26, aprila 72, maja 58, junija in julija 31, avgusta 21, septembra 32, oktobra 41 in novembra 13.

Izmed pomembnejših obiskov moramo zabeležiti obisk zunanjega ministra in podpredsednika afganistanske vlade Ali Sardarja Mohameda Naim Kana in podpredsednika grške vlade Panajotisa Kanellopoulosa. V začetku decembra nas je obiskal še predsednik vlade v Kambodži princ Norodom Sihanuk.

Razen omenjenih so Litostroj obiskale tudi razne sindikalne, gospodarske, trgovinske in druge delegacije iz raznih držav in kontinentov. V prihodnjih številkah bomo tuje obiske pri nas redno beležili.

Naj za zaključek še omenimo, da je premier Kambodže princ Norodom Sihanuk iz hvaležnosti za tople sprejem v naši tovarni nudil našemu kolektivu v festivalni dvorani pri Gospodarskem razstavišču v Ljubljani brezplačno predstavo Kraljevskega baletnega ansambla iz Kambodže, ki je vse obiskovalce navdušila.

Kros ob 40-letnici KPJ

Mladinski aktiv jeklolivarne je v počastitev 40. obletnice ustanovitve KPJ in SKOJ priredil 8. novembra 1959 jesenski kros, na katerega je povabil vse mladinske aktivne iz tovarne. Tekmovanja se je udeležilo 17 mladincev iz Industrijske kovinarske šole in 4 člani tovarniškega kolektiva. Čeprav je bil start šele ob 10. uri, so se nekateri tekmovalci začeli zbirati pred novim internatom IKŠ že mnogo prej. Kljub temu pa se je zaradi neresnosti nekaterih mladincev pričelo tekmovalništvo s polurno zamudo. Za člane je bila proga dolga 3000, za mladince pa 2000 metrov. Ker je bilo članov premalo, so tekli vsi na isti progi 2000 metrov. Na tekmovalstvu je bilo največ dijakov IKŠ, ki so dosegli tudi najboljše rezultate. Prvo mesto je zasedel dijak IKŠ Lovšin.

Progo, ki je potekala od internata po polju proti Klečam in nazaj, je pripravil tov. Žibert. Morda lahko pritrdimo nekaterim, da ni bila najbolj posrečeno izbrana.

Najmanjši udeleženec tekmoval-

nja je bil Zdralič — IKŠ. Ko so že vsi tekmovalci popili čaj, je mali Zdralič tekel proti cilju in veselo vzklikal: »Nisam poslednji, još jedan je iza mene.«

Za prihodnjo pomlad pa imajo mladinci v načrtu podobna tekmovalstva. Organizatorji želijo, da bi bila udeležba gledalcev drugič večja, saj prav ti dajejo tekmovalcem borbenost in priznanje.

Rezultati:

Med člani je dosegel prvo mesto Žibert s časom 6:12 sek. Med mladinci na Lovšin s časom 6:09 sek. (IKŠ).

Pri članih je zmagala ekipa jeklolivarne v postavi: Žibert, Jakovljevič in Arandjelović s časom 19:19:06. Pri mladincih pa ekipa IKŠ s časom 18:45.

SIMULTANKA Z BRUNOM PARMO

Dne 22. t.m. je bila v Samskem domu št. 2, v Litostroju šahovska simultanka, ki jo je tovarniški šahovski klub priredil v počastitev Dneva jugoslovanske ljudske armade.

Vidic, Veroljub Rašič, Jože Papež, Bajram Kuraš, Todor Najdanović, Milan Stante, Dušan Ečimović.

Decembra 1959

Anton Zaletel, Zvonko Bizovičar, Mihael Koritnik, Jožef Salamič, Franc Rihar, Janez Sušter, Anton Vidovič, Ivan Laznik, Ivan Ceglec, Urška Pezdir, Justina Hribar, Jožef Mrvar, Velimir Rančević, Janez Grčar, Drago Pogačnik, Milojka inž. Kostanjevec, Jožica Selaković, Marija Šimec.

Skupno je bilo sprejetih od 1. januarja do 30. novembra letos 577, odpuščenih pa je bilo 524 delavcev.

Novosprejetim delavcem želimo na novih delovnih mestih obilo delovnih uspehov!

OPRAVLJENI IZPITI

Nadaljevalni tečaj za obločno varjenje in rezanje sta končala Drago Kos in Svetislav Jovanović; osnovnega pa Alojz Dolenc, vsi iz pločevinarne.

POROKE:

Anton Skof, obdelovalnica, žena Stanislava roj. Šimec, laboratorij. Franc Kričej, livarna sive litine, žena Marija, roj. Rugelj, računovodstvo. Vsem mladim poročencem iskreno čestitamo!

Uspeli šahovski turnir

Sredi decembra je bil v Samskem domu Litostroja šahovski turnir sindikalnih podružnic občine Šiška. Udeležili so se ga Tovarna dekorativnih tkanin, Pivovarna Union in dve ekipi Litostroja.

Prvi dve mesti si delita naši dve moštvi s 15 in 9 točkami,

tretje mesto pa je zasedla Pivovarna Union s 6 točkami.

Litostrojki šahisti prosijo odgovorne tovarniške organe, da bi jim za šahiranje dodelili kak primernejši prostor, kot je v Samskem domu, kjer nimajo ustreznega okolja za zbrano igro.

Vinko Tomažin.

Šahisti so se zatopili v igro

Zanima Vas

JUBILEJA

Prejeli smo in objavljamo:

Septembra 1959 je slavil 35-letnico službene dobe dolgoletni član našega kolektiva, strojni tehnik MILAN RABIČ.

Milan je bil rojen na Gorenjskem, v Bohinjski Bistrici, 25. novembra 1920. Srednjo tehniko je končal leta 1920, nakar je takoj stopil v službo in služboval do danes, ko se še vedno počuti dovolj sposobnega za delo.

Vestnemu uslužbencu in dobremu tovarišu se delovni kolektiv Litostroja za njegovo dosedanje delo iskreno zahvaljuje in mu želi še mnogo uspeha in mnogo zdravih let!

Od nas se je poslovil visokokvalificirani livar, desetletnik našega kolektiva, JOŽE MASTNAK. Rojen je bil pri Sv. Lovrencu 15. februarja 1899 in je med pionirji naše tovarne.

Tovarišu Mastnaku se za vse njegovo delo tovarniški kolektiv lepo zahvaljuje in mu želi, da bi preživel še mnogo let!

ODŠLI SO IZ TOVARNE

Novembra 1959

Ivan Črnič, Franc Kurnik, Ivan Beloševič, Stjepan Toplek, Anton Furdj, Ignac Čuček, Avgust Evačič, Anton Gačnik, Serif Šabanov, Avgust Novak, Franc Gaser, Ana Berden, Julka Luzar, Drago Janžek, Janez Avsec, Stefan Siftar, Rafaela Čekada, Alojz Mavsar, Alojz Kavčič, Silva Topi, Anton Brcar, Anton Vodičar, Ernest inž. Močnik, Ciril Anžič, Vekoslava Munih, Anton Levše, Marija Benedik, Jože Rozman, Peter Ostrež.

Decembra 1955

Slavko Golubič, Jože Koželj, Jože Sitar, Franc Aljaž.

PRISLI SO V TOVARNO

Novembra 1959

Franc Umek, Ludvik Bobnar, Alojz Veis, Ibrahim Kovačević, Franc Velkavrh, Leopold Mlakar, Alojz Sedar, Anton Smrekar, Jože Blatnik, Jože Markovič, Ivan Vidovič, Vinko Zajc, Rudolf Oberstar, Anton Novak, Ana Mučič, Radislav Petrovič, Ivan Pavlenč, Jožefa Božič, Janez Trček, Vinko Leben, Feliks Košak, Anton Plantak, Stjepan Liber, Jože Zajc, Avgust Sotlar, Jože Koščak, Jože

Inž. Marko Kos

Zapiski iz Indije

Obisk v Tatinih jeklarnah v Jamshedpuru

Jamshedpur, ki je že petdeset let center železarske industrije na Indijskem polotoku, leži 260 km zahodno od Kalkute v državi Zahodna Bengalija, kjer se že pričenja Biharski gorovje z džunglami. Ne vem, kdaj smo ponoči prispeli na postajo, ker so odklopili naš spalni vagon od Ranchi-ekspresa in nas pustili spati v njem kar do jutra. To je zelo pameten ukrep, ki bi ga tudi pri nas vsi pozdravili.

Pogled na postajo ni bil ohrabljujoč: običajna umazanija, množica spečih kulijev po tleh na peronu in trgu pred postajo, krave in podrti kolibe s kopicami nagih otrok. Vendar nam dolge vrste vagonov za prevoz rude in visoki dimniki v daljavi povedo takoj, da je tu industrijsko mesto — sedež jeklarn in železarn Tata. Od postaje Tatanagar do mesta je precej daleč. Mesto leži na gričih nad reko, na pobočjih pod jeklarno, ki je na visoki planoti. Okrog se vidijo poraščeni hribi, na katerih se razprostira

sti. Takšnih ljudi nisem srečal nikjer drugje v Indiji. Indijski inženir ima samo splošno enciklopedično izobrazbo brez prakse v pogonu, operativi, konstrukciji ali montaži, za kar niso imeli nikoli priložnosti, ker so povetini zaposleni v raznih državnih administrativnih ustanovah ali v najrazličnejših trgovskih in zastopniških podjetjih. Premalo je podjetij, ki bi se ukvarjala s samostojno proizvodnjo raznega tehničnega blaga; vso opremo uvažajo in so jim potrebne samo posredniške usluge. To je sploh značilno za vse nerazvite ali polrazvite države, ki so se lotile intenzivne industrializacije. Resnično tehnični kader pa si morajo šele ustvariti, kar je seveda mnogo težje in tudi počasnejše v primerjavi z nakupovanjem opreme za tovarne. Jasno je, da bo trajalo mnogo let, preden bodo te tovarne zaživele samostojno življenje, se pravi, da bo v izdelkih vidna lastna indijska iznajdljivost in razvoj; dotlej bo vse delo

lja ta jeklarna s svojim starim in mladim kadrom, ki ima možnost organsko rasti ob izkušnjah starejših, neizčrpen zaklad strokovnjakov, ki je neprecenljive vrednosti za izgradnjo indijske jeklarske industrije na drugih področjih. Glavni inženirji ter obratovodje drugih indijskih jeklarn, ki so danes v gradnji v Bilai (ruska), Rourkeli (nemška)

in Durgapuru (britanska), so bili včasih uslužbenci Tatine družbe za železo in jeklo TISCO.

Mnogo inženirjev se je šolalo v Angliji in Nemčiji, prenekateri pa so prebili po nekaj let v Združenih državah (na kratko Država, kot se tu izražajo). Evropa jim ni nepoznana, tehnično literaturo imajo na razpolago v najnovejših izdajah. Njihova razgledanost je zelo velika, vendar svojih pogledov na svet in na življenje ne razodevajo. Vsi pogovori so vsakdanji, materialni, bi rekel, in površni. Šele po daljših vsakodnevih stikih so pričeli razlagati svoje nazore o družbenih proble-

mi, o političnem dogajanju in o bodočnosti, ne samo svoji, temveč tudi o bodočnosti indijske družbe. In tu sem naletel na tako različna mišljenja, kakor je pestro indijsko politično življenje.

Vse probleme sodobne Indije gledajo skozi prizmo lastnih potreb, svojega zadovoljevanja ter svojega okolja. Dalje se ne spuščajo. Kako živi množica revežev v kolibah iz protja in blata, ki se kopičijo vsepovsod pod nasipi žilindre, ob mlakah ali ob postaji, jih ne zanima. Njihove plače so v Tatinih jeklarnah zelo visoke, višje kakor pri drugih podjetjih,

(Nadaljevanje na 8. strani)

Leopold Šolc

V španski Španiji

(Osební zapiski na robu službenega poročila)

Med stvarmi, ki so človeku španske, ni na poslednjem mestu Španija sama. Veš sicer, da je to dežela jasnega neba, dobrega vina, romantičnih pesmi in temperamentnih plesov, da so Španke lepe in Španci dobri nogometaši, da so med vsemi športnimi prireditvami najbolj priljubljene biko-borbe, da je glavno mesto Madrid, da je tam vroče in — morda več še kaj; veliko vsekakor ne več!

V to špansko Španijo me je zanesla službena pot. Dihal sem španski zrak, sprehajal se pod tamkajšnjim soncem, pil špansko vino, se po vlakih in ulicah previral med Španci in z njimi govoril, gledal sem bikoborbe — skratka: mnogo vtisov in doživetij! Ne bi se jih mogel ubraniti, naj bi obraz še tako silil v službene gube. Kamorkoli sem pogledal, nekaj novega, včasih prijetnega, včasih neprijetnega, vedno pa zanimivega. — Teh stvari nisem vnesel v službeno poročilo. Nevidno so ostala napisana na robu. Ali ne bi bilo škoda, da bi jih bral le sam s svojim spominom? Saj v Španijo ne prideš vsak dan! Dovolite mi zato, da nekoliko pokramljam...

Zadeva se je pričela s potnim nalogom. Na njem je pisalo, da je cilj potovanja Madrid, namen udeležba na konferenci Mednarodne elektrotehnične komisije in dovoljeno prometno sredstvo vlak. Da opravičim zastopstvo našega podjetja na konferenci, kjer navidezno nima kaj opraviti, moram pojasniti, da se Mednarodna elektrotehnična komisija deli na več tehničnih odborov, izmed katerih ima vsak svoje področje dela, — in da se Tehnični odbor 4 ukvarja s sestavljanjem mednarodnih pravil za prevzem vodnih turbin. Sekretariat jugoslovanskega Tehničnega odbora 4, ki je član Mednarodne elektrotehnične komisije, je v Litostroju. Od tod dolžnost podjetja, da je poslalo v Madrid zastopstvo dveh mož.

Na potovalnem uradu

»V Španijo torej nameravate, in to z vlakom?« nama je rekla uradnica na potovalnem uradu, ko sva prišla po prve informacije. Pri tem nama je naklonila nekoliko daljši pogled, kakor so ga deležni državljani, ki potujejo kam bliže v zamejstvo. K dolžini pogleda je prispevala dolžina poti, nekoliko tudi vlak. Ko se danes spominjam te uradnice, se mi namreč zdi, da je njene oči lahko preblisnilo sočutje. Takrat tega nisem opazil.

Lahko tudi, da si je privoščila daljši pogled zaradi boljše koncentracije. Kajti kratko za tem je začel delovati informacijski stroj:

»Najboljša zveza z vlakom je preko Sežane, Milana, Genove, Ventimiglie, Marseilla, Port Bouja in Barcelone. Simplon-Orient odhaja iz Ljubljane ob 9.40, v Port Bouju sta čez dva dni ob 9.00 zjutraj. Kakšno imata zvezo naprej, vama ne morem povedati. Tudi vozovnico bosta lahko dobila (za dinarje) samo do Port Bouja, naprej ne, naprej je namreč Španija...

Ker s Španijo nimamo diplomatskih stikov, v Jugoslaviji tudi ni mogoče dobiti španske vize. V ta namen bosta morala obiskati španski konzulat v Milanu ali Marseillu.

Žal, s točnejšimi informacijami vama ne morem postreči. Veste,

s Španijo nimamo poslovnih zvez in tudi malokdo potuje tja. Iz zadnjih let se spominjam le tovariša G. iz »Slovenija-sadjek«. Morda bo on vedel kaj več povedati...

Nujno sva potrebovala ceno za vlak od francosko-španske meje do Madrida, ceno španske vize, resnični menjalni tečaj med dolarji in pesetami itd. Brez teh podatkov ni bilo mogoče napraviti predkalkulacije stroškov, brez te pa ni mogoče dobiti gospodarske soglasnosti, ki je ključ do potrebnih deviznih sredstev. Skratka: razlogov nič koliko, ki so opravičevali nadlegovanje tovariša G. Tudi tovariš G. sam je razumel nujnost povpraševanja in ga po vsej verjetnosti ni zameril: zelo prijazno je odgovarjal njegov glas z drugega konca žice in izpolnil vrzeli, ki so še zijale v vrstah potrebnih podatkov.

Španski vizum

Uradnik, ki je s srcem pri poslu, se vedno pusti čakati. Njegov tarifni razred spoznaš po dolžini čakanja. Čim višje je na lestevici, tem dalje ga moraš čakati. — Uslužbenci diplomatskih predstavništva zasedajo v tem pogledu posebno častno mesto. Tu je že zadnji sluga navadno zelo velik gospod, pogosto večji kakor konzul sam. Kakšen ponos in samozavest se mu izraža na obrazu, ki se prav nič ne ujema s skromnim pomenom njegovega dela, ko po poldrugourni zamudi, za katero ne zveš vzroka, in potem ko je najmanj desetkrat nad vse važno stopil sem in tja, odpre vrata čakajočemu občinstvu.

Spomini z drugih potovanj so mi vsiljevali take malo bodreče misli, ko sem se nekaj minut pred pričetkom sprejemanja strank sprehajal pred španskim konzulatom v Marseillu. K optimizmu tudi ni prispevala beseda »jutri«, ki mi je prišla na misel in ki jo

že nama je žigosal potna lista. Na konzulov podpis sva potem morala počakati še kako urico, da je konzul prišel v urad, a očitno tudi zato, da se poslovanje konzulata ni povsem razlikovalo od splošnega načina dela diplomatskih predstavništva.

Kratko zatem sva imela v žepu že železniško vozovnico do Madrida, ki si je zaradi previdnosti nisva hotela kupiti pred ureditvijo španskega vizuma.

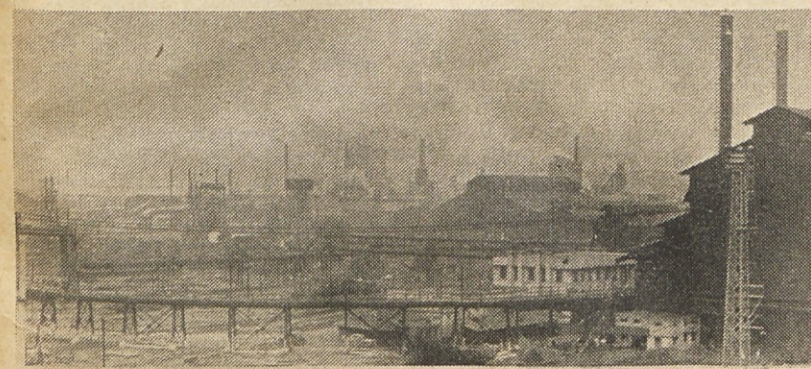
Španski meji smo se naglo bližali, ker so francoske železnice odlične. Vlaki imajo udobne ter snažne vozove, vozijo hitro in točno. Elektrificirane so le delno. Iz Marseilla do mesta Nimes nas je potegnila parna lokomotiva. Tu nas je prevzela električna in vlekla skozi Sète in Beziers do Narbonne, kjer je predala dolžnost svoji tehnični predhodnici. Razlike med elektriko in paro med vožnjo nisem opazil, pač pa po vožnji na ovratniku srajce.

Omenjena mesta leže na obali Levjega zaliva, nekatera tik ob morju, nekatera pa odmaknjena za nekaj desetih kilometrov na ravnini, ki jo je nanosil Rodan s svojimi pritoki. Obsežne soline in rafinerije nafte pri Frontignanu nekoliko presekajo enoličnost pokrajine. Spremembo prinesejo tudi obsežni riževi nasadi za mestom Narbonne, kjer se proga obrne proti jugu.

Prve žličke

Z bližanjem španski meji postaja pokrajina slikovita: gričevje, strme skalnate obale in po gričkih majhna, od sonca pobeljena naselja. Posamezni gorski grebeni segajo prav do obale in proga jih prebija s predori.

Ob 19.00 obmejna postaja Port Bou, že na španskih tleh. Na eni strani poslopja francoski peron, na drugi strani čaka na širokem tiru španski vlak. Treba je skozi

Pogled na jeklarno TATA na Jamshedpuru

džungla. Povabili so me na lov na tigra, ki ga lahko streljate že kakih osem kilometrov iz mesta. Posamezne hiše so med vrtovi, ki so bujno zarasli, kajti v tej pusti monsunki dobi, ki traja do konca septembra, dežuje vsak dan. Na cesti vidimo vrste žensk in moških, ki gredo na delo z aluminijastimi posodami za hrano v rokah. Mesto je majhno — vsaj za naše pojme. V Evropi bi imelo kakih 50.000 prebivalcev, a pravijo mi, da jih ima nad 300 tisoč. Tatina jeklarna zaposluje 25.000 delavcev, kakih 25.000 pa jih je v stranskih obratih. Rudnik, ki je izven mesta, jih zaposluje 20.000. Razen tega je v bližini tovarna TELCO, prav tako Tatina tovarna, v kateri gradijo električne Dieslove lokomotive in kamione po licenci Mercedes. Ne daleč iz mesta je še tovarna za električne kable. Jamshedpur je torej izrazito industrijsko mesto.

Njegova posebnost je velik park, ki se spušta po pobočju do umetnega jezera. Na vrhu pobočja je kip Tate, starega Parsija, ki je ustanovil železarno leta 1909. Vođa pada v kaskadah navzdol po pobočju, se ustavlja v jezercih, kjer raste lotos, in se leskeče v soncu.

Tatin hotel je moderna nizka stavba sredi zelenja. Sobe so klimatizirane, a hrana je slaba imitacija evronske. V glavnem prevladuje koštrunovo meso, o govedini ali o teletini ni sledu. Vse je seveda pripravljeno na indijski način, čeprav nosi hrana evropska, lepo zvoneča imena, se pravi, da je na hitro popečena na zelo vročem ognju, dušena ali — kot angleški bifteki — na pol surova oziroma preveč zapečena. Na jedilniku je bil tudi dunajski zrezek: z veseljem sem ga naročil, a bil je podoben katerikoli drugi mesnati jedi, le dehtecu in sočnemu dunajskemu zrezku ne: trdo koštrunovo meso, popečeno v moki in zvaljano v obliko, podobno trdim diskom. Solate so brez kisa in olja, kumarice, paradižnike in rdečo peso servirajo surove, narezane na rezine, vendar se nikjer v Indiji ne drzne tega jesti, ker ne veš, kako je očiščeno.

Tehniki in inženirji so v Tati na svetovni ravni, kar se tiče izkušenosti, znanja in razgledano-

potekalo v znamenju licenc ter kooperacij. Zato so danes vsi inženirji trgovsko zelo spretni; vsa njihova mentaliteta, vse mišljenje in rezoniranje so usmerjeni samo v komercialno plat.

Nasprotno sem srečal v Tatinih jeklarnah inženirje, ki so odlični operativci, zrasli v desetih letih s problemi obrata, ob vsakodnevnih težavah pri reševanju najrazličnejših ovir, pri odstranjevanju tehničnih okvar, pri vzdrževanju raznih strojnih in električnih naprav, ki so v tako ogromnem podjetju najraznovrstnejše: od kompresorjev in ventilatorjev do lokomotiv in nešteti vrst dvigalnih naprav. Tatine jeklarnne imajo preko 60 svojih lokomotiv in 280 žerjavov, od katerih imajo največji (za livarniške ponve) nosilnost 275 ton. Pri diskusijah z obratnimi vodji sem srečal markantnega Indijca, visokega, plečatega inženirja, ki je že 35 let zaposlen pri vzdrževanju dvigal najrazličnejših svetovnih firm. Pozna pomanjkljivosti, napake in kvaliteto vsake svetovne firme do podrobnosti, saj ima pregled in prakso vrednotenja kvalitete strojev, ki mu jo je dalo delo skozi 35 let v najtežjih okoliščinah. Od njega bi se lahko marsičesa naučil katerikoli evropski projektant.

Okoliščine, v katerih mora delovati strojna oprema v indijski jeklarni, so neverjetno zahtevne: visoka temperatura, posebno pri strojih, ki so izpostavljeni soncu, saj zraste temperatura elektromotorja, ki stoji in sploh ne dela, na 80 °C na soncu; k temu se pridružita še vlaga in prah. Izredne težave predstavlja tudi delovna sila, ki je zelo primitivna, saj delajo strojniki s stroji brez premisleka in pazljivosti, zaradi česar mora biti vsak gib pri komandah dvojno zavarovan, da ne pride do zloma kakšnega strojnega dela pri nepravilnem in včasih najbolj nemogočem posluževanju. Z užitkom sem se prepustil diskusijam o raznih tehničnih problemih, za katere so sposobni spretno razvijati svoje teze in jih tudi braniti. Mnogi med njimi se ukvarjajo z znanstvenim delom, objavljajo razprave v najbolj znanih svetovnih tehničnih revijah in sodelujejo v strokovnih ameriških jeklarskih združenjih kot zelo aktivni člani. Tako predstav-

Pogled na Barcelono z vrha Kolumbovega spomenika

na jugu tako radi uporabijo, pogosto več dni zapored...

Resnici na ljubo pa moram povedati, da so se odprla vrata konzulata točno po urniku in da je šlo z vizumom neverjetno lahko. Ni bilo treba izpolniti nikake tiškovine, niti predati slik, niti plačati en sam frank. Uradnik se je samo prepiral, če sva v spisku prijavitelcev, ki ga je poslal prijavljalni odbor konference, in

postajno poslopje, kjer je carinski pregled.

Potnikov za Španijo je neverjetno mnogo. Povečini so Španci. Razlagam si, da so izkoristili večerajšnje nedeljo in današnji zaradi cerkvenega praznika prosti ponedeljek in obiskali svojce v Franciji. V dolgi kači dočakava uradnika, ki pregleduje potne liste.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Inž. Marko Kos

Zapiski iz Indije

(Nadaljevanje s 7. strani)

železnici ali pošti. Imajo celo plačan letni dopust; inženir z osmimi leti službe ima petdeset dni dopusta, kar je za naše pojme mnogo, vendar je treba reči, da to terja delo v bengalski vročini. Delajo dnevno samo sedem ur; v soboto ne delajo. O kakšni socialno-zdravstveni zaščiti seveda ni sledu.

Z delavci nisem prišel v stik v Tati, marveč šele kasneje v hidrocentrali Koyni. Distanca med delavci in inženirji in osebjem iz pisarn je neverjetno globoka. Celo med nižjimi tehnikami in šefi jo je mogoče opaziti; morda sloni na vojaškem sistemu činov in na razliki v plači, saj ima tehnik štiri sto rupij, njegov neposredno predpostavljeni pa 900 do 1000. O konstruktivnem teamovskem odnosu enakovrednih partnerjev, ki sem ga imel priložnost opazovati v Nemčiji in zlasti pri Amerikancih, tu ni sledu.

Njihova družbena, kulturna in svetovnonazorska razgledanost je zelo skopa in prazna. Čitajo skoraj nič, razen dnevnih listov, kar je povezano z njihovim načinom življenja. Vstajajo pozno, delo v službi traja ves dan, celo na opoldanski lunch ne odhajajo domov; zvečer se redno zadržujejo v klubih, kjer kramljajo, kvartajo, gledajo filme in jedo, ali pa se doma ukvarjajo z družino. Tako jim poteka življenje podobno kot na-

šim veljakom v Kersnikovih trških povestih. A k temu je treba dodati težko klimo, ki samo za časa monsuna nekoliko popusti — in to jih precej opravičuje v naših očeh.

Pripovedovanja o naših razmerah ne morejo prav razumeti, ker smo krajevno in časovno preveč odmaknjeni in jih ne morejo uporabiti kot ključ za reševanje in spoznavanje svojih problemov. Njihov odpor proti socializaciji sem si razlagal z njihovo neprestano bojaznijo za službo. Kapitalist, ki jim jamči obstoj, delo in napredek v svoji urejeni tovarni, jim je merilo stabilnega reda. Ne morejo si zamisliti, kaj naj bi ostalo, če bi kapitalista, njihovega delodajalca, pregnali. Ne smemo pozabiti, da pri njih ni delovne zaščite, ker doslej ni bilo nikogar na oblasti, ki bi imel interes, da to uvede. Z dela jih šef lahko spodi že jutri. Tovarna jim daje poceni stanovanje, elektriko in vodo. A ne samo ves sistem, tudi vse njihovo mišljenje, ki je v celoti vtirjeno v borbo za denar, za uspeh, za položaje, je globoko individualistično, v svoji osnovi kapitalistično. S tem mišljenjem so tako prežeti, da jim višje vrednotenje ni mogoče in se jim upira; navdaja jih z nezaupanjem in sumničenjem, ker so neprestano v obrambi. Od tod njihov izrazit trgovski čut, ki se izraža v težnji,

da se priklopijo do donosnih delnic, da z njimi trgujejo, da si kupijo hiše, parcele in nepremičnine, ne pa avtomobilov ali pohištva, ker je to zanje mrtev kapital. Vsakdo se zaveda, da ne bo nihče ničesar napravil zanj, temveč da mora sam skrbeti zase. Od tod tudi njihov globok in naravnost strasten čut za varčevanje. Obledo ponosijo popolnoma, preden si kupijo drugo. Pohištvo imajo staro in to jim je dovolj. Mnogi so mi rekli: Ni še čas, da bi si kupil avto; najprej moram imeti dve, tri hiše, ki mi bodo dajale stalno rento. Avto pomeni samo riziko v naših postavkah.

To bojazen zase, za svojo družino, za svoj obstoj, lastnino in svoje pravice lahko opazujete na vsakem koraku. Nikjer na svetu menda tako ne uspevajo zavarovalne družbe. Zavarujejo si vsak avto, lastnino, ženo proti bolezni, hišo proti požaru. Na letališčih sem opazil ljudi, ki so se dregnali okoli zavarovalnega okenca, da bi se zavarovali še pred polemom. In nato lastnoročno spuščajo kuverte s policami v poštni nabiralnik, ki naj bi preskrbel podporo njihovim ženam, otrokom in družinam za primer, da bi se jim kaj pripetilo. V vsem hočejo imeti neko gotovost, stabilnost in red. Zato je jasno, da se silno boje vseh poskusov, da bi se podrl obstoječi družbeni red. Ne smemo

Eden izmed obratov jeklarne TATA v Jamshedpuru

pozabiti, da jim je ta red vir velikih zaslužkov. Pri tem mislim razred, o katerem ves čas govorim; pripadajo mu agenti, ki zastopajo svetovne tvrdke, dobavitelji različne opreme, katerim je zagotovljen reden dotok pet do osem odstotkov vrednosti celotnega uvoza — vsote, ki gredo v milijarde in ki neštetim omogočajo vile, razkošno življenje, kakršnega si celo v Evropi ne moremo zamišljati; prekupčevalci z blagom, surovinami in nepremičninami, oderuhi in posojevalci denarja, pri katerih je do vratu

zadolženo več kot tri četrtine celotnega kmečkega prebivalstva, in končno industrialci, ki jim posli odlično cveto, ker je potrošnja mnogo večja kakor njihova proizvodnja.

Na vsem svojem potovanju nisem naletel na izobraženega človeka, pripadnika višjih kast (ki slučajno ni reven, učitelj ali študent, ker ti so zelo revolucionarni), ki bi želel kakšno drugačno ureditev. Istovrstni predstavniki sede v regionalnih skupščinah, sede v zvezni skupščini — in jasno je, da ne žele žagati stola, na katerem trdno in udobno sedijo. Agrarna reforma bi napravila na kmetih revolucijo — in nujno potrebno bo, da se to uredi. Zemlja je revna in iztrošena v večstoletnem izkoriščanju, potrebna je gnojila in skrbne nege. Dovolj je rok, ki bi pri tem epohalnem poskusu rade pomagale, saj je znano, da tretjina ljudi na kmetih nima dela ali ga ima premalo, da ti ljudje nič ne jedo, oziroma samo toliko da se še obdrže pri življenju. Tega problema pa se nihče ne loteva, niti si ne prizadeva, da bi se ga lotil, ker se ga boji. Zadrugištvo se sicer zelo forsira, vendar bo celoten pokret zvođenel, če se ne spodežejo niti polipu, ki sesa kmečke gospodarje: oderuhom.

Če premislite, koliko ljudi je treba zaposliti, je to naravnost nepojmljivo, saj pridete do številke 90 milijonov. Vse jeklarne skupaj, ki so danes v gradnji, bodo zaposlile komaj 120.000 delavcev. Ali ni to le kaplja v morje? V Jamshedpuru je vseh zaposlenih 75.000, a to so že delavci s staro družinsko in delavsko tradicijo okoli petdeset let. Dela za novince z dežele tu ni. Tudi če upoštevamo celotno industrijo, ki se gradi v tretjem petletnem načrtu, se nam število potrebne delovne sile povzpne komaj na en odstotek vseh brezdelnih množic. In če pomislite, da se vsako leto poveča prebivalstvo Indije za 7 milijonov, kajti bolezni, tisočletne morilke ljudi, kot so malarija, rumena mrzliza in kolera, se umikajo, ker jih z vsemi silami zatirajo — potem morate sprevideti, da so vsi dosedanja ukrepi nezadostni, čeprav so na prvi pogled še tako grandiozno prikazani in opevani, da so samo obrobne pomena in da ne rešujejo glavnega, bistvenega problema. Zdi se mi, da tudi Indijci sami to čutijo; zato so apatični, kot so bili dolga stoletja doslej, in ne navdušujejo se nad dnevnimi uspehi — nad otvoritvijo te ali one nove tovarne ali hidrocentrale.

Od časa do časa vzdrami zavest teh mirnih buržujev premier Nehru (izgovori: Neru) s svojimi daljnovidnimi socialističnimi govori. Edino Nehru ima jasn cilj pred sabo. Težave, s katerimi se mora boriti — nasproti ljudem, katerih interesi so tako prepleteni, z uradništvom, ki je tako šibko in korumpirano — bi vsakega drugega že davno navdale z obupom. Kljub temu je Nehru govori ure in ure na najrazličnejših koncih prostrane dežele in gladi razpoke in spore med obtožujočimi se osebnostmi.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Tiskarna ČZP

»PRIMORSKI TISK« KOPER

KINO LITOSTROJ

NOVOLETNI PROGRAM

1., 2. in 3. januarja 1960: francoski barvni cinemascope film NOTRE-DAMSKI ZVONAR

NA SPOREDU V JANUARJU 1960

Ameriški film MATA HARI (v glavni vlogi Greta Garbo)
Ameriški film USODNA NEZNANKA
Ameriški barvni cinemascope film DIRKACI
Ameriški barvni film NALOGA MAJORJA LEXA
Jugoslovansko-italijanski film VELIKA MODRA CESTA
Angleški barvni film SARABANDA ZA UMRLE LJUBIMCE
Ameriški barvni film VISOKI JEZDEC
Jugoslovanski film POISCI VANDO KOS
Ameriški barvni film ČAROVNIK IZ OZA
Ruski barvni cinemascope film SESTRE
Jugoslovanski film VRNIL SE BOM
Italijanski barvni cinemascope film film IZGUBLJENI KONTINENT

MATINEJE

Vsako nedeljo ob 10. uri bodo matinee s predvajanjem tehle filmov:
Ameriški barvni film SANJE MALE MAJE IN SIVI RAZBOJNIK
Nemški barvni film NI PROSTORA ZA DIVJE ZIVALI
Ameriški barvni wista-vision film GORA
Dokumentarni film TRIJE SPOMENIKI
Ameriški barvni film ZADNJI IZ PLEMENA KOMANCI

NAPOVED

Cenjene obiskovalce že sedaj opozarjamo na film VOJNA IN MIR, ki bo na sporedu: I. del od 8. do 10. februarja 1960, II. del od 11. do 13. februarja 1960.

Založba Lipa

Vam priporoča svoji zbirki:

»KOPER 1959« (6 knjig, okoli 2200 strani)
France Prešeren: SONETNI VENEC (Izvirni linorezi akad. slikarja Mihe Malesa) — Alberto Moravia: RIMSKE ZGODBE — Gabriel Chevallier: CLO-CHEMERLE — Nevil Shute: SKOZI OGENJ MALAJE — Hans Fallada: VSAKO UMIRA SAM — LADJA NA OBZORJU (izbor iz svet. lit. XIX. stol.)

Prednaročniška cena zbirke: polplatno 6.200 din, celo platno 6.750 din, polusnje 7.800 din. Plačilo lahko v mesečnih obrokih.

»PORTOROŽ 1959« (3 knjige, okoli 1350 strani).

Perry Burgess: NA OTOKU GOBAVCEV — A. Soubiran: LJUDJE V BELEM (izide v dveh knjigah, v izvirniku: Ljudje v belem, Plesna noč, Veliki poklic, Na svidenje — dr. Roch)

Prednaročniška cena zbirke polplatno 3.530 din, celo platno 3.710 din, polusnje 4.120 din.

OPOZORILO!

Vse bralce obveščamo, da bo 2. številka »Litostroja« izšla sredi februarja, vse naslednje pa redno v sredini vsakega meseca.

UREDNIŠTVO

Litostroj

NEKAJ LITOSTROJSKIH:

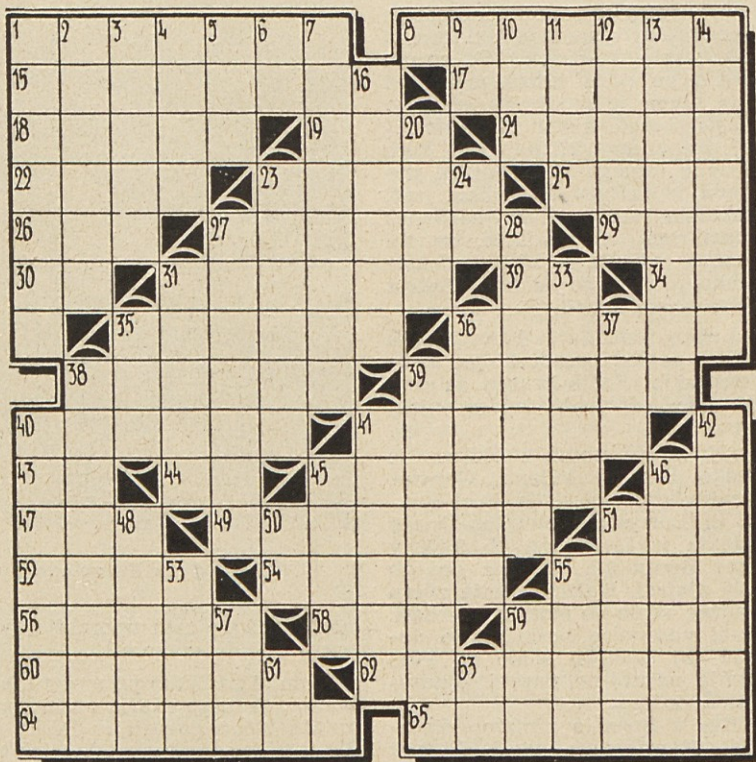
STROKOVNI KNJIŽNIČAR

V Litostroju imamo strokovno knjižnico. V prvih letih obstoja podjetja jo je upravljal zelo agilen knjižničar, ki je bil tako velik ljubitelj knjig, da je moral zaradi te ljubezni celo zapustiti podjetje... Knjige je sprva tudi nabavljaj. Zaradi izredne važnosti, ki se je pripisovala toplotni obdelavi jekel, je v svoji vnemi kupil za knjižnico tudi knjigo Ostrovskega: »Kako se je kaliko jeklo«...

VESTNA ADMINISTRATORKA

Prodajne cene so zadeva prodajnega oddelka in njegove prodajne politike. Zato je administratorica dobila strog nalog, da mora iz kopij potrditev naročil, ki so namenjena posameznim oddelkom, skrbno izrezati vse cene. — Zgodilo se je, da je konstrukcijski oddelek prejel potrdilo naročila za črpalko, iz katerega so bile razen cen izrezane tudi vse številke nemških industrijskih norm, označenih z DIN.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. pajčolan, koprena, 8. pisatelj povesti »Martin Krpan«, 15. uvodna glasba pri operi, 17. izdelek livarne, 18. domača žival (pomajševalnica), 19. števniki, 21. mesto v globokem zalivu južnega Jadrana,

22. »okras« moškega obraza, 23. začetek dirke ali tekme, 25. srbsko moško ime, 26. popularni vzdevek predsednika Eisenhowerja, 27. vzporejanje enega z drugim, 29. reka v Angliji, 30. predlog, 31. prekopirana risba,

32. začetnici predsednika Zvezne ljudske skupščine, ki je umrl leta 1957, 34. dva soglasnika, 35. prvenstvo, 36. vodoravne deske za knjige in podobno, 38. butanu soroden gorilni plin, 39. biti prisiljen, 40. ljubček, srček, 41. prestolnica azijske države, v kateri smo sodelovali pri vgrajevanju centrale v Chichocki Mallianu, 43. kvartaški izraz, 44. okrajšan podredni veznik, 45. geslo, izrek, 46. okrajšava za »primer«, 47. žensko ime, 49. lekarna, 51. naplačilo, 52. grška boginja zmage, 54. palica za odjem električnega toka pri trolejbusih, 55. junak latinskega epa »Eneide«, 56. tuje moško ime, 58. okrajšano moško ime, 59. počivati, 60. dvizni mehanizem, 62. plin, potreben pri varjenju, 64. glasbeni izraz za počasno izvajanje skladbe, 65. ime dveh celin.

Navpično: 1. stroji, ki spreminjajo kinetično energijo vode ali pare v mehansko delo (glavni proizvodi naše tovarne), 2. pripadnica starega naroda, 3. podolgasta lesena posoda, v kakršni mesijo na kmetih kruh, 4. pisemke, 5. tuje žensko ime, 6. kemični znak za baker, 7. prijet od varnostnih organov, 9. španski spolnik, 10. krik, 11. najvišja gora v Karavankah, 12. tovarna kovinskih izdelkov in livarna v Kamniku, 13. tuji, 14. kreganje, oštevanje, 16. prebivalec Anama, 20. grški bog vojne, 23. srbski pisatelj (»Pop Cira in pop Spira«), 24. okrajšava za »tremolo«, 27. močna vročina na soncu, 28. nenravnost, 31. železnica, 33. mezda, denar za opravljeno delo, 35. predpona, ki pomeni davno preteklost, 36. svatba, 37. hoditi, 38. oprezen, 39. drevo in sadež, 40. osuševanje vlažnega terena z odvodnimi jarki ali cevmi, 41. negativna elektroda, 42. pokrajina, 45. znojnice, 46. izobilje, velika množina (v stalnem reklu), 48. sozvočje, 50. kratka pri naslovih, 51. letopis, kronika, 53. rusko žensko ime, 55. pokrajina v severni Grčiji, 57. kitajska utežna mera, 59. oblika pomožnega glagola, 61. dva soglasnika s konca abecede, 63. ime črke.